

Møte fredag den 14. mars 2008 kl. 10

President: Lodve Solholm

Dagsorden (nr. 62):

1. Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om NRK-plakaten «Noe for alle. Alltid» (Innst. S. nr. 169 (2007-2008), jf. St.meld. nr. 6 (2007-2008))
2. Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om kriterium for knutepunktstatus og vurdering av gjennomføring av knutepunktoppdraget (Innst. S. nr. 168 (2007-2008), jf. St.meld. nr. 10 (2007-2008))
3. Forslag fra stortingsrepresentant Ulf Erik Knudsen på vegne av Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre oversendt fra Odelstingets møte 26. februar 2008 (jf. Innst. O. nr. 31):
«Stortinget ber Regjeringen komme til Stortinget med en årlig rapport om de økonomiske forhold i Norsk Tipping.»
4. Forslag oversendt fra Odelstingets møte 28. februar 2008 (jf. Innst. O. nr. 30):
«Stortinget ber Regjeringen utrede og fremme for Stortinget forslag om endring i barneloven § 30 i tråd med intensjonen i Dokument nr. 8:31 (2007-2008) - representantlovforslag fra stortingsrepresentantene Trine Skei Grande, Odd Einar Dørum, Gunvald Ludvigsen og André N. Skjelstad.
Regjeringen bes samtidig vurdere om det er behov for å klargjøre og eventuelt forsterke barns vern mot fysisk avstraffelse i straffeloven. Regjeringen bes legge fram lovforslag i løpet av høsten 2008/våren 2009.»
5. Innstilling fra finanskomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Jan Tore Sanner og Lars Sponheim om betinget fritak for arveavgift ved arv av familieeiendommer (Innst. S. nr. 163 (2007-2008), jf. Dokument nr. 8:21 (2007-2008))
6. Innstilling fra finanskomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Jan Tore Sanner, Ingebrigt S. Sørfohn og Lars Sponheim om betinget fritak for arveavgift ved generasjonsskifte i familieeide bedrifter (Innst. S. nr. 164 (2007-2008), jf. Dokument nr. 8:23 (2007-2008))
7. Referat

Presidenten: Frå Framstegspartiets stortingsgruppe ligg det føre ein søknad om fødselspermisjon for representanten Tord Lien i tida frå og med 31. mars til og med 4. april.

Etter forslag frå presidenten vart samrøystes vedteke:

1. Søknaden blir handsama straks og innvilga.
2. Vararepresentanten, Hanne Dyveke *Søttar*, blir innkalla for å møte i permisjonstida.

Presidenten: Representanten Line Henriette Holten Hjemdal vil setje fram eit representantforslag.

Line Henriette Holten Hjemdal (KrF) [10:02:44]: På vegne av Bjørg Tørresdal, Ingebrigt S. Sørfohn og meg selv fremmer jeg et representantforslag om tiltak for energisparing i husholdninger og næringsbygg.

Presidenten: Representanten Robert Eriksson vil setje fram eit representantforslag.

Robert Eriksson (FrP) [10:03:20]: Jeg har gleden av å framsette et representantforslag på vegne av representantene Kari Kjønås Kjos, Kenneth Svendsen og meg selv om nasjonale retningslinjer for kvalitet og kvantitet i TT-ordningen og en finansieringsordning som sikrer TT-transport i tråd med retningslinjene.

Presidenten: Forslaga vil bli handsama etter reglementet.

Vi skal no votere i sakene som var til handsaming i går, då voteringa vart utsett.

Votering i sakene på dagsorden nr. 61, torsdag den 13. mars

Votering i sak nr. 1 på dagsorden nr. 61

Presidenten: Under debatten er det sett fram fem forslag. Det er

- forslaga nr. 1 og 2, frå Ib Thomsen på vegner av Framstegspartiet
- forslag nr. 3, frå Bent Høie på vegner av Høgre, Kristeleg Folkeparti og Venstre
- forslag nr. 4, frå Bjørg Tørresdal på vegner av Kristeleg Folkeparti og Venstre
- Forslag nr. 5, frå Bjørg Tørresdal på vegner av Kristeleg Folkeparti.

Det vil først bli votert over forslag nr. 5, frå Kristeleg Folkeparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen legge fram en sak som gir barn over 3 år gratis kjernetid i barnehage hvis foreldrene mottar kontantstøtte for yngre søsken.»

Votering:

Forslaget frå Kristeleg Folkeparti vart med 94 mot 7 røyster ikkje vedteke.
(Voteringsutskrift kl. 10.04.34)

Presidenten: Det blir votert over forslag nr. 4, frå Kristeleg Folkeparti og Venstre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen foreta en utredning om nødvendigheten av kapasitetsutvidelse av Oslostunnelen, og legge denne fram for Stortinget.»

Votering:

Forslaget frå Kristeleg Folkeparti og Venstre vart med 89 mot 12 røyster ikkje vedteke.
(Voteringsutskrift kl. 10.04.55)

Presidenten: Det blir votert over forslag nr. 3, frå Høgre, Kristeleg Folkeparti og Venstre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen utrede en lovendring av lov om helseforetak, for å sikre et likeverdig ansvar for initiativ til og ansvar for samhandling innen helsetjenesten og rusomsorgen.»

Votering:

Forslaget frå Kristeleg Folkeparti og Venstre vart med 77 mot 24 røyster ikkje vedteke.
(Voteringsutskrift kl. 10.05.17)

Presidenten: Det blir så votert over forslaga nr. 1 og 2, frå Framstegspartiet.

Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen sikre Oslo-politiet økte og tilstrekkelige midler, slik at politiet kan øke aktiviteten når det gjelder å oppdage, oppklare og påtale kriminelle handlinger, samt sikre en god og effektiv forebyggende polititjeneste.»

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen om i størst mulig grad å overlata oppgaver med hensyn til utviklingen i Grovuddalen og på Søndre Nordstrand til lokale valgte representanter i bystyret/byrådet og de berørte bydelsutvalg.»

Votering:

Forslaga frå Framstegspartiet vart med 78 mot 23 røyster ikkje vedtekne.
(Voteringsutskrift kl. 10.05.40)

Komiteen hadde tilrådd:

St.meld. nr. 31 (2006-2007) om åpen, trygg og skapende hovedstadsregion. Hovedstatdsmeldingen - vedlegges protokollen.

Votering:

Tilrådinga frå komiteen vart samrøystes vedteken.

Votering i sak nr. 2 på dagsorden nr. 61

Presidenten: Under debatten er det sett fram fem forslag. Det er

- forslag nr. 1, frå Trond Helleland på vegner av Høgre, Kristeleg Folkeparti og Venstre
- forslaga nr. 2–5, frå Arne Sortevik på vegner av Framstegspartiet

Presidenten gjer merksam på at forslag nr. 4, frå Framstegspartiet, er omdelt på representantane sine plassar i endra form.

Presidenten: Arne Sortevik – til stemmeforklaring.

Arne Sortevik (FrP) [10:06:34]: Jeg anbefaler Fremskrittspartiets gruppe å støtte forslag nr. 1. OPS er vi for – det er en operativ gjennomføringsmetode, ikke først og fremst en finansieringsmetode.

Presidenten: Det blir først votert over forslaga nr. 4 og 5, frå Framstegspartiet.

Forslag nr. 4 lyder i endra form:

«Stortinget legger til grunn at dersom det fattes vedtak i Stortinget om finansiering basert på delvis bompengefinansiering av Oslopakke 3, må slik finansiering baseres på juridisk bindende avtaler om omfanget og utbetaling av statlig bidrag på 12 mrd. 2008-kr.

Stortinget legger til grunn at statlig bidrag utbetales forskuddsvis årlig med lik sum de første ti år for å unngå rentekostnader til eventuelle midlertidige lån for å gjennomføre investeringsprogrammet, slik Oslo kommune og Akershus fylkeskommune har forutsatt i sine vedtak om Oslopakke 3 av 14. november 2007, første gang i 2008.

Stortinget gir følgende fullmakter til å pådra staten forpliktelser knyttet til avtale om finansiering av Oslopakke 3:

Stortinget samtykker i at Samferdselsdepartementet i 2008 kan inngå avtale om statlig forskuttering av midler til Oslopakke 3 utover gitte bevilgninger på kap. 1320 Statens vegvesen post 30 med inntil 720 mill. kr. og på kap. 1330 Særskilte transporttiltak post 60 særskilt tilskudd kollektivtilskudd med inntil 480 mill. kr.

Stortinget samtykker i at Samferdselsdepartementet i 2008 kan forplikte staten for fremtidige budsjettår utover gitte bevilgninger for gjennomføringen av tiltakene i Oslopakke 3 på hhv. kap. 1320 Statens vegvesen post 30 og kap. 1330 Særskilte transporttiltak post 60 særskilt tilskudd kollektivtiltak slik at samlet ramme for statens forpliktelser ikke overskrider 12 mrd. 2008-kr.»

Forslag nr. 5 lyder:

«Stortinget legger til grunn at dersom det fattes vedtak i Stortinget om finansiering basert på delvis bompengefinansiering av Oslopakke 3, må dette baseres på en økonomisk totalramme på 54 mrd. kroner der 60 pst. brukes til investering i veiprosjekt og 40 pst. til investering i kollektivtransport. Stortinget legger da til grunn at både Oslo kommune og Akershus fylkeskommune har vetorett i forhold til endring i finansiering, rekkefølge og prosjektportefølje i henhold til pkt. 3. i vedtak 14. november 2007.»

Votering:

Forslaga frå Framstegspartiet vart med 78 mot 23 røyster ikkje vedtekne.
(Voteringsutskrift kl. 10.07.12)

Presidenten: Det blir votert over forslag nr. 1, frå Høgre, Kristeleg Folkeparti og Venstre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen ikke legge hindringer for at Oslo og Akershus kan beslutte å bruke OPS-organisering på de prosjekter i tiltakspakken som er egnet for det.»

Her er Framstegspartiet anbefalt å stemme for forslaget.

Votering:

Forslaget frå Høgre, Kristeleg Folkeparti og Venstre vart med 54 mot 47 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 10.07.40)

Presidenten: Det blir så votert alternativt mellom tilrådinga frå komiteen og forslaga nr. 2 og 3, frå Framstegspartiet.

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget vedtar at Oslopakke 3 gjennomføres som et eget statlig prosjekt med statlig finansiering basert på følgende forutsetninger:

- a) Investeringsprogram for vei og kollektivtransport gjennomføres som omtalt i St.prp. nr. 40 (2007-2008) og med rekkefølge og prosjektportefølje slik det fremgår fra vedtak i hhv. Akershus fylkeskommune og Oslo kommune.

Gjennomføring sikres gjennom eget statlig selskap der Akershus fylkeskommune og Oslo kommune også deltar.

Det legges derfor frem en ny sak om statlig styring og statlig finansiering av Oslopakke 3 snarest. Stortinget forutsetter statlig forskottering dersom det er nødvendig for fremdrift for investeringsprosjektene.

- b) Statlig kjøp av kollektivtjenester inngår i prosjektet med 100 mill. kroner årlig (2008-kroner) og bevilges årlig over egen post på statsbudsjettet, første gang i Revidert nasjonalbudsjett 2008.
- c) Gjenstående påbegynte, men ikke finansierte prosjekter i 1 og 2 finansieres av staten. Det legges frem egen sak om dette i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett for 2008. Stortinget forutsetter statlig forskottering dersom det er nødvendig for fremdrift for investeringsprosjektene.
- d) Bompengeringen i Oslo avvikles snarest og senest innen 30. juni 2008.»

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen med utgangspunkt i Oslopakke 3 utarbeide et videreført prosjekt (Østlandspakken) for modernisering og effektivisering av transportnettet i triangelet Hamar-Skien-Halden basert på statlig prosjektfinansiering, og med et tidsperspektiv 2010-2030. Stortinget forutsetter at dette arbeidet gjøres i forbindelse med utarbeidelse av Regjeringens endelige forslag til Nasjonal transportplan 2010-2019 som et eget statlig prosjekt med avklart statlig full finansiering, og utenfor NTP-rammen. Stortinget forutsetter at prosjektet behandles som egen sak.»

Komiteen hadde tilrådd:

Stortinget samtykker i at:

1. Bompengeselskapet får løyve til å krevje inn bompengar til delvis bompengefinansiering av Oslopakke 3 trinn 1. Vilråa går fram av St.prp. nr. 40 (2007-2008) og Innst. S. nr. 170 (2007-2008).
2. Samferdselsdepartementet får fullmakt til å inngå avtale med bompengeselskapet og fastsetje nærare reglar for finansieringsordninga. Avtalen må vere underskriven før innkrevjinga startar.

Votering:

Ved alternativt votering mellom tilrådinga frå komiteen og forslaga frå Framstegspartiet vart tilrådinga vedteken med 79 mot 22 røyster.

(Voteringsutskrift kl. 10.08.18)

Votering i sak nr. 3 på dagsorden nr. 61

Presidenten: Under debatten er det sett fram tre forslag. Det er

- forslaga nr. 1 og 2, frå Bård Hoksrud på vegner av Framstegspartiet, Høgre, Kristeleg Folkeparti og Venstre
- forslag nr. 3, frå Bård Hoksrud på vegner av Framstegspartiet og Kristeleg Folkeparti

Det blir først votert over forslag nr. 3, frå Framstegspartiet og Kristeleg Folkeparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen fremme nødvendige forslag til endringer i vegtrafikkloven, slik at det blir forbud mot å transportere skolebarn og ungdom stående i skolebuss. Merknadene dette vil påføre dem som har ansvaret for transporten, innarbeides i statsbudsjettet.»

Voteringstavlene viste at det var 71 røyster mot og 30 røyster for forslaget frå Framstegspartiet og Kristeleg Folkeparti.

(Voteringsutskrift kl. 10.09.05)

Kari Lise Holmberg (H) (fra salen): President! Jeg stemte feil. Jeg skulle ha stemt imot.

Presidenten: Då blir det 72 stemmer mot og 29 stemmer for forslaget frå Framstegspartiet og Kristeleg Folkeparti. Dermed er forslaget ikkje vedteke.

Det blir votert over forslaga nr. 1 og 2, frå Framstegspartiet, Høgre, Kristeleg Folkeparti og Venstre.

Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen vurdere å innføre en overgangsordning, hvor det legges opp til å benytte positive virkemidler for å fremskynde utskiftingstakten av busser som i dag ikke har setebelter, og som benyttes til offentlig transport.»

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen sørge for at det stilles

bedre krav til uniformering av skolebusser, og at man som et minimum påser at Kjøretøyforskriften følges.»

Votering:

Forslaga frå Framstegspartiet, Høgre, Kristeleg Folkeparti og Venstre vart med 54 mot 47 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 10.09.47)

Komiteen hadde tilrådd:

Stortinget ber Regjeringen vurdere muligheten for å innføre påbud om sitteplass for skolebarn i skoleskys med buss. Arbeidet starter etter at rapporten om «Sikkerhet knyttet til transport av skolebarn i buss» er lagt fram for Samferdselsdepartementet.

Votering:

Tilrådinga frå komiteen vart samrøystes vedteken.

Votering i sak nr. 4 på dagsorden nr. 61

Presidenten: Det blir votert over forslag frå stortingsrepresentant Arne Sortevik på vegner av Framstegspartiet oversendt frå Odelstingets møte 4. mars 2008:

«Stortinget ber Regjeringen sørge for at innføring gjennom forskrifter av nye kjøre- og hviletidsbestemmelser utsettes. Det utarbeides nye forskrifter som tydeligere tar hensyn til særegne norske kjøreforhold, som viderefører unntak for transport innen radius på 100 km og som gir generelt unntak for transport i forbindelse med vegvedlikehold/vinterdrift.»

Votering:

Forslaget frå Framstegspartiet vart med 78 mot 23 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 10.10.39)

Votering i sak nr. 5 på dagsorden nr. 61

Presidenten: Det blir votert over forslag frå stortingsrepresentant Arne Sortevik på vegner av Framstegspartiet oversendt frå Odelstingets møte 4. mars 2008:

«Stortinget ber Regjeringen sørge for varig unntak for sirkusvirksomhet fra bestemmelsene og forskrifter om kjøre- og hviletiden i vegtrafikkloven, inkludert krav om fartsskrivere.»

Votering:

Forslaget frå Framstegspartiet vart med 78 mot 23 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 10.11.03)

Presidenten: Då er vi ferdige med voteringa i sakene på dagsorden nr. 61, og går over til behandling av dei sakene som er førte opp på dagsorden nr. 62.

Sak nr. 1

Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om NRK-plakaten «Noe for alle. Alltid» (Innst. S. nr. 169 (2007-2008), jf. St.meld. nr. 6 (2007-2008))

Presidenten: Etter ønske frå familie- og kulturkomiteen vil presidenten gjere framlegg om at taletida blir avgrensa til 40 minutt og blir fordelt med inntil 5 minutt til kvart parti og inntil 5 minutt til statsråden.

Vidare vil presidenten gjere framlegg om at det blir gitt høve til replikkordskifte på inntil fem replikkar med svar etter innlegg frå statsråden innanfor den fordelte taletida.

Vidare blir det gjort framlegg om at dei som måtte teikne seg på talarlista utover den fordelte taletida, får ei taletid på inntil 3 minutt.

– Det er vedteke.

Olemic Thommessen (H) [10:12:28] (ordfører for saken): Denne saken henger sammen med St.meld. nr. 30 for 2006-2007, Kringkasting i en digital fremtid, som vi behandlet før jul. Partiene har derfor i merknadene til dagens sak henvist til de respektive partienes merknader til denne.

Saken om NRK-plakaten har ikke vært spesielt krevende for komiteen. Merknadene følger kjente politiske spor. Jeg forutsetter at de enkelte partier redegjør for sine standpunkter i debatten i den utstrekning de finner det nødvendig.

I forbindelse med behandlingen av Kringkasting i en digital fremtid gav Høyre uttrykk for at statens styring av NRK totalt sett kunne bli for stram. Denne bekymringen går først og fremst på summen av de formelle styringsverktøyene knyttet til forskjellige godkjenningsordninger som vi behandlet den gangen.

Når det gjelder allmennkringkastingsplakaten, slutter vi oss til denne, fordi vi her kan skape en akseptabel ramme for å formidle de politiske målsettinger vi har for en offentlig finansiert allmennkringkaster. I lys av de prinsippene vi i vårt land har for den redaksjonelle frihet, er det imidlertid maktpåliggende at plakaten utformes på et overordnet plan, men likevel med et meningsfylt innhold. Slik den nå foreligger, bygget opp omkring fem pilarer, mener vi departementet har truffet en akseptabel balanse i forhold til denne avveiningen.

Det er imidlertid grunn til å understreke at eventuelle fremtidige revisjoner av plakaten – for det må vi jo regne med vil skje – gjøres på en måte der man har godt forberedte gjennomganger med et helhetlig perspektiv. Vi kjenner jo til at Stortinget har tradisjon for å ta opp enkeltpørsmål knyttet til NRK. Ikke minst i senere tid har vi hatt spørsmål reist på et nokså detaljert nivå. Det er viktig at de debattene tas i forhold til den helhet som en slik plakat

reiser. Det er også viktig at revisjoner ikke skjer punkt for punkt, slik at vi over tid faktisk kan få en innstramming som kan bli så omfattende at den vil gå ut over NRKs frie redaksjonelle posisjon.

Jeg håper vi gjennom denne saken får lagt en god ramme for de fremtidige diskusjoner vi skal ha om NRK, at vi greier å holde dette på et overordnet og prinsipielt plan, og jeg tror at plakaten, slik den nå foreligger, vil være et godt utgangspunkt for dette.

Espen Johnsen (A) [10:15:49]: Den politiske styringa av NRK skal vere overordna og prinsipiell. Det er etter mi meining den viktigaste målsetjinga med dette dokumentet, iallfall ei av dei aller viktigaste. Stadig vekk ser ein at nokre meiner at det er ei politisk oppgåve å bestemme over kva slags program NRK skal sende på radio eller vise på tv. Dei fleste er likevel einige om at det er ei redaksjonell oppgåve, ikkje ei politisk, å bestemme over Norsktoppen, Keno og andre program.

NRK-plakaten er eit godt dokument for ei overordna prinsipiell styring av NRK og vil gi ein betre måte å styre politisk dei krava og forventningane som vi har til NRK, på. Vi har fram til no i for stor grad hatt krav og forventningar til NRK som nok har kunna verke litt uoversiktlege. NRK-plakaten vil gjere det enklare, meir tilgjengeleg og lettare å forstå både for NRK sjølv, for storting og regjering og ikkje minst for alle brukarar av NRK sine tenester.

Det er mange som har uttalt seg om NRK-plakaten. Dei fleste er einige i at NRK-plakaten vil vere ein god måte å samle krav og forventningar overfor NRK på. Regjeringspartia støttar den framlagde plakaten med dei endringane som Regjeringa har gjort etter høyringsrunden. Det er fornuftige justeringar, som har gjort dokumentet endå betre. Dokumentet omfattar etter vår meining det som er rimeleg å forvente av NRK.

Eg meiner det er ein styrke at komiteen stort sett er einig om at denne måten å styre NRK på er fornuftig. Rett nok kjem Framstegspartiet nok ein gong med sine vanlege forslag om privatisering, sal, lisens osv., slik vi er vande til. På den måten seier ein jo egentleg at ein er imot heile NRK-plakaten, det hadde rett og slett ikkje vore bruk for nokon plakat dersom Framstegspartiet hadde fått bestemme, av den enkle grunn at vi ikkje hadde hatt nokon allmennkringkastar. Den debatten treng vi ikkje ta på nytt i dag, så lenge dei andre borgarlege partia i realiteten er einige med regjeringspartia om betydninga av NRK-plakaten og korleis den skal bli forstått og brukt.

Regjeringspartia er einige i dei fem pilarane og dei ulike underpunkta som plakaten består av. Når vi ikkje vil endre plakaten når det gjeld punktet om å «gjenspeile Norges religiøse arv», er det fordi forslaget frå opposisjonspartia etter vår oppfatning er å forstå som nærast eit forslag om kristen formålsparagraf for NRK. Det er vi ikkje tilhengjarar av. Når Regjeringa foreslår at «NRK skal gjenspeile Norges religiøse arv og mangfoldet av livssyn og religioner i det norske samfunnet», har vi på ein god måte dekt både det som alle kjenner som kristen tradisjon

og kultur, og det at Noreg består av mange andre religionar og livssyn i tillegg til kristendommen.

Den teknologiske utviklinga på mediefeltet har vore stor og omfattande. NRK-plakaten vil gjere det lettare å ha gode gjennomgangar av heile allmennkringkastaroppdraget når det måtte vere nødvendig. Vi har rett og slett fått eit meir moderne og tidsriktig styringsdokument.

Ulf Erik Knudsen (FrP) [10:19:00]: For oss i Fremskrittspartiet er det en selvfølge at NRK skal være en institusjon med stor redaksjonell frihet. Likevel er NRK i en særstilling, da det er det eneste medieselskapet i Norge som er tvangsfinansiert gjennom en tv-skatt – såkalt NRK-lisens. Vi er sterke motstandere av denne ordningen og det statlige eierskapet, men vi innser at vi også er alene om dette syn. Vi vil derfor mene at det er legitimt, også for oss, å delta i debatten om hvordan NRKs virksomhet skal drives.

Fremskrittspartiet mener at NRK-lisensen er en anakronistisk skatt som rammer minstepensjonister, fattige og andre svake grupper urimelig sterkt. Vi har tatt opp dette forhold og andre forhold rundt NRK en rekke ganger, bl.a. i Dokument nr. 8:11 for 2006-2007. NRKs særstilling er et resultat av en foreldet tankegang. At man i et moderne samfunn, hvor det er en rik og fortsatt voksende flora av medieinnhold, har en lisensfinansiert statskanal, er en anakronisme. Dette poenget understrekes ved at selv de som ikke ser på NRK, skal skattlegges rått.

Så litt om de foreslåtte pilarene for NRK. Pilar 1 går på å understøtte og styrke demokratiet. Fremskrittspartiet mener at det er en selvfølge at målet for NRKs virksomhet må være å understøtte og styrke demokratiet. Det er viktig å anerkjenne at Norge er et pluralistisk, vestlig demokrati, og enhver allmennkringkaster som nyter godt av offentlig finansiering, offentlige privilegier, konsesjoner, offentlig eierskap eller andre fordeler bør understøtte og styrke dette demokratiet.

Samtidig mener vi at det er naivt å tro at redaksjonelt innhold kan være fullstendig objektivt og upartisk. Det er et av journalistikkens selvbedrag at mediene kan være objektive og hevet over de til enhver tid pågående debatter og brytninger mellom samfunnssyn. Derfor er det spesielt viktig at NRK innser at de i langt større grad må slippe til divergerende syn i samfunnsdebatten. Et eksempel på NRKs manglende dekning av begge sider av en sak er dekningen av Israel–Palestina, der man i årevis har fungert som et «mikrofonstativ» for krefter som er negative til Israel.

Så pilar 3, om å styrke norsk språk, identitet og kultur: Fremskrittspartiet mener at pilaren i seg selv er godt utformet, men i sin utdypende beskrivelse gjør Regjeringen det klart at det slett ikke er norsk kultur, språk og identitet som skal styrkes. Det er tydelig at Regjeringen vil bruke NRK for å omskape Norge til et multikulturelt samfunn, som da altså ikke lenger er norsk.

Regjeringen forutsetter en lang rekke andre instrumentelle krav, slik som nynorskandel og særkvoter for ulike befolkningsgrupper. Det forutsettes i svært liten grad at norsk språk, identitet og kultur faktisk styrkes.

Fremskrittspartiet går inn for punktet, men vil ta avstand fra den «politisk korrekte» vridningen som gjøres i de utfyllende beskrivelsene fra Regjeringen. NRK må ikke brukes til å fremme de til enhver tid politisk korrekte holdninger eller markedsføre det som jeg vil kalle «fortreffeligheten» ved et multikulturelt samfunn. Det må bli slutt på at NRK skal oppdra samfunnet i tråd med det politisk korrekte synet til den rød-grønne regjeringen.

Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre står sammen om et alternativ til pilar 3 punkt i.

Når det gjelder pilar 4, «Etterstrebe høy kvalitet, mangfold og nyskaping», mener Fremskrittspartiet at når Regjeringen foreslår en slik pilar, smaker det av elitisme og en sterkt ovenfra og ned-holdning til folk flest. En slik holdning burde vært passé for flere tiår siden.

Det som er høy kvalitet for én, trenger slett ikke være høy kvalitet for en annen. Av den grunn bør det legges opp til at NRK skal gi et variert tilbud i tråd med seernes, lytternes og eventuelt også web-lesernes ønsker, enten det er snakk om økonominyheter, jazz, forbrukerprogram eller Norsktoppen.

Når det gjelder pilar 5, om NRK som ikke-kommersiell allmennkringkaster, er det godt kjent at Fremskrittspartiet mener at det i et moderne samfunn vanskelig kan ses å være behov for at det offentlige skal engasjere seg i medievirksomhet. Det offentlige bør derfor selge seg ut av mediekonsern som NRK. Dette kan f.eks. gjøres ved at man splitter opp NRK i flere aksjeselskap, og selger virksomheten til private interessenter.

Med det vil jeg ta opp Fremskrittspartiets forslag.

Presidenten: Representanten Ulf Erik Knudsen har teke opp dei forslaga han refererte til.

May Hansen (SV) [10:24:29]: NRK-plakaten skal på et overordnet plan uttrykke de forventninger og krav som fellesskapet har til NRK. Det har de siste årene skjedd en teknologisk utvikling som har ført med seg omfattende endringer på mediefeltet. Denne utviklinga har utløst store markedsmessige endringer på kringkastingsfeltet. I lys av dette har det oppstått et behov for en grundig gjennomgang av NRKs allmennkringkastingsplikter. Det er første gangen allmennkringkastingsrollen til NRK har vært gjenstand for en slik bred offentlig høring, og denne meldinga må ses i sammenheng med St.meld. nr. 30 for 2006-2007 Kringkasting i en digital fremtid.

Det er hyggelig å registrere at de fleste høringsinstanser er positive til formålet med plakaten. Plakaten er ment som et politisk styringsinstrument og som et utgangspunkt for framtidige diskusjoner på politisk nivå om hvilke krav som skal stilles til allmennkringkastingstilbudet i NRK.

Flertallet i komiteen mener det er den offentlige finansieringa av NRK og det statlige eierskapet som tilsier at staten som eier har et legitimt grunnlag for å utforme et overordnet oppdrag for NRKs virksomhet. Men det er viktig å understreke at vi legger til grunn at NRK i utgangspunktet skal være en frittstående institusjon med redaksjonell frihet basert på de tradisjoner norske medier i dag arbeider etter.

Plakaten er bygd opp omkring fem viktige pilarer:

- NRK skal understøtte og styrke demokratiet.
- NRK skal være allment tilgjengelig.
- NRK skal styrke norsk språk, identitet og kultur.
- NRK skal etterstrebe høy kvalitet, mangfold og nyskaping.

Og ikke minst:

- NRKs allmennkringkastingstilbud skal være ikke-kommersiell.

Jeg vil fra SVs side understreke NRKs viktige rolle i å understøtte og styrke demokratiet gjennom å bidra til å fremme den offentlige samtalen og medvirke til at hele befolkningen får tilstrekkelig informasjon til å kunne være aktivt med i demokratiske prosesser. NRK skal derfor være redaksjonelt uavhengig og verne om sin integritet og troverdighet. Det er helt nødvendig for å kunne opptre fritt og uavhengig i forholdet til personer eller grupper som av politiske, ideologiske, økonomiske eller andre grunner vil øve innflytelse på det redaksjonelle innholdet. Virksomheten skal preges av høy etisk standard og over tid være balansert.

NRK skal videre være tilgjengelig for hele befolkningen. Det er derfor svært viktig at det skal tas hensyn til funksjonshemmede, bl.a. gjennom teksting av fjernsynsprogrammer. Styrking av norsk og samisk språk og kultur er en viktig oppgave, og NRK skal også formidle kunnskap om og avspeile mangfoldet i det norske samfunn. NRK skal skape en arena for debatt og informasjon om Norge som et flerkulturelt samfunn. NRKs tilbud skal også inneholde begge de offisielle målformene, og minst 25 pst. av innholdet skal være på nynorsk.

Jeg vil til slutt understreke at NRK skal være en bidragsyter til utdanning og læring og appellere til alle aldersgrupper. Jeg vil spesielt framheve den viktige gruppen barn og unge, og de skal tilbys kvalitet og et mangfold av programmer som er tilpasset dem – kvalitet og nyskaping, nyheter og kulturstoff for både smale og brede grupper. NRKs allmennkringkastingstilbud skal være ikke-kommersiell og reklamefritt, og skal ikke inneholde spesielle salgsfremmende henvisninger til konsernets kommersielle tjenester og produkter. Det er også veldig viktig for SV å understreke at nettsidene med barn som målgruppe skal være reklamefrie.

May-Helen Molvær Grimstad (KrF) [10:29:06] (leiar i komiteen): Media pregar i stor grad kulturen vår og den kulturelle utviklinga, og allmennkringkasting er eit sentralt verkemiddel i norsk kultur- og mediepolitikk. Som offentlig eigd allmennkringkastar har NRK eit særleg ansvar for å tilby gode tenester. Derfor er det viktig at staten gir uttrykk for forventingar til NRK sitt samfunnsoppdrag. Detaljeringsgraden må balanserast mot NRK sine legitime krav om redaksjonell fridom, og føringane må vere på eit overordna nivå. Etter Kristeleg Folkeparti si meining er NRK-plakaten ein god reiskap som kan tydeleggjere kva slags forventingar det offentlege har til NRK. Plakaten i seg sjølv er ikkje eit juridisk dokument, og formell styring av NRK vil framleis skje via lovverk og eigarstyring.

Plakaten erstattar ikkje dei vedtektene vi har i dag,

men samlar og harmoniserer styringsdokumenta for NRK. Eg vil i samband med dette vise til Kristeleg Folkeparti sine merknader og forslag når det gjeld NRK i Innst. S. nr. 24 for 2006-2007, jf. St.meld. nr. 30 for 2006-2007 Kringkasting i en digital fremtid.

I forslaget til NRK-plakat heiter det at «NRK skal gjenspeile Norges religiøse arv og mangfoldet av livssyn og religioner i det norske samfunnet». Eg spør meg: Kva meiner ein eigentleg med «Norges religiøse arv»? Er Regjeringa så engsteleg for å ta orda «kristne verdiar» i sin munn at ein reinskar bort alt som har med vår kristne kulturarv å gjere?

Det er faktisk slik at samfunnet vårt byggjer på ein århundrelang kristen og humanistisk tradisjon. Kristeleg Folkeparti gjer derfor, i lag med Framstegspartiet, Høgre og Venstre, framlegg om å endre uttrykket «Norges religiøse arv» i NRK-plakaten sin pilar 3 i) til «Norges kristne og humanistiske kulturarv». Omgrepet «religioner» har ved ein glipp falle ut av merknadene og forslaget i innstillinga. Det er derfor omdelt eit korrigerert forslag i salen, som lyder:

«Pilar 3 punkt i: NRK skal gjenspeile Norges kristne og humanistiske kulturarv og mangfoldet av livssyn og religioner i det norske samfunnet».

Det er ikkje snakk om å påleggje NRK ein kristen formålsparagraf, men vi tek med dei ulike momenta, som faktisk er svært viktige, og spesifiserer dei, og gir med det eit signal om at vi framleis skal ha med dette med Noregs kristne og humanistiske kulturarv. Eg håper at regjeringspartia kan støtte det korrigererte forslaget som er omdelt i salen i dag.

Kristeleg Folkeparti ønskjer framleis eit sterkt NRK. NRK har eit spesielt ansvar for å tilby det norske folk eit breitt tilbud av nyheiter, aktuell informasjon og kulturstoff. Som lisensfinansiert kringkastar har NRK eit spesielt ansvar for å tilby program på norsk og med grunnlag i norsk kultur og tradisjon. Eg vil særleg framheve NRK sine distriktssendingar, som òg har ei viktig språkpolitisk rolle i samfunnet.

Barn og unge nyttar mykje tid til mediebruk. TV-tilbodet deira aukar ved at kommersielle kanalar utvidar tilbodet. Derfor er det gledeleg at NRK har stor oppslutnad om barneprogram, og det er bra at satsinga på barn og unge blir styrkt slik at NRK, med eit betydeleg innslag av eigenproduksjon, kan bli eit nasjonalt alternativ til dei kommersielle kanalane.

Eg vil streke under det ansvaret NRK har for å styrkje det norske språket, og for å nytte begge dei offisielle målformene. Særleg viktig er det at barn får høyre begge målformene, også i program som er retta mot barn og unge. I dag blir det nytta for lite nynorsk i barne- og ungdomsprogram på NRK. Innsatsen med omsyn til å få meir nynorsk i program retta mot barn og unge må aukast. NRK-plakaten svarar ikkje godt nok på denne utfordringa, og eg viser til at Kristeleg Folkeparti etterlyste ein større nynorskdel, m.a. i program retta mot barn, då kringkastingsmeldinga blei handsama.

Det må bli skilt tydeleg mellom offentleg finansierte tenester og kommersielle produkt og tenester i NRK. Eg

er glad for at NRK sine vedtekter blir endra slik at ein må vise særleg vaktsemd overfor innhald som utset barn for kommersielt press. Det er ein generell trend at reklame og redaksjonelt stoff i større grad blir blanda saman i ulike medium gjennom t.d. produktplassering og spin-off-produkt. Her må NRK vere på vakt.

NRK skal ikkje vere eit instrument i Regjeringa sin spelpolitikk. Det skal ikkje vere ein allmennkringkastar si rolle å framheve statlege pengespel. Denne problemstillinga trudde vi kom klarare fram i NRK-plakaten.

Eg vil til slutt ta opp det forslaget som er omdelt i salen.

Presidenten: Representanten May-Helen Molvær Grimstad har teke opp det forslaget ho refererte til.

Trond Lode (Sp) [10:34:29]: NRK-plakaten skal vera eit politisk styringsdokument som skal kunna takast fram av Stortinget etter behov og danna grunnlaget for politiske diskusjonar om kva krav Stortinget skal stilla til rikskringkastaren.

Stortinget har slått fast at NRK skal vera ein statleg eigd lisensfinansiert kringkastar. Det er Senterpartiet glad for. Men då er det òg viktig at Stortinget har eit forhold til kvifor. Kva mål har Stortinget med rikskringkastaren? Fundamentet for ein slik diskusjon må vera at NRK ikkje skal detaljstyrast, og at NRK skal ha redaksjonell fridom.

NRK-plakaten blir bygd opp av fem pilarar. Dei er alle viktige. Dei skal ikkje rangerast, men dei kan nærmast rangerast i den rekkjefølgja dei er lista opp. Dei overhengande viktige prinsippa ligg i det fyrste punktet. NRK skal understøtta og styrkja demokratiet. I dette punktet, med sine fem underpunkt, ligg hjartet i heile bestillinga: oppfylla demokratiske, sosiale og kulturelle behov i samfunnet, fremja den offentlege samtalen, avdekkja kritikkverdige forhold, bidra til å beskytta enkeltmenneske og grupper mot overgrep og sist, men ikkje minst, vera redaksjonelt uavhengig.

Den neste pilaren er òg viktig, som ein god nummer to: NRK skal vera tilgjengeleg for heile befolkninga. Dette er eit viktig prinsipp så lenge me skal ha ein statleg eigd lisensfinansiert rikskringkastar. Det er viktig at ein når ut til heile landet, same kvar folk bur. Men det er òg viktig at funksjonshemma sine behov vert tekne vare på i form av teksting og teiknspråk.

Senterpartiet er glad for at Stortinget er villig til å vera så konkret i samband med den kulturelle bestillinga. Ein ansvarleggjer rikskringkastinga i forhold til norsk språk, identitet og kultur, samtidig som ein krev at tilbodet skal reflektera mangfaldet i det moderne norske samfunnet, det fleirkulturelle.

Plakaten slår fast at NRK skal vera til stades lokalt og ha lokale tilbod. Det er viktig for å behalda legitimiteten over heile landet. Minst 25 pst. av innhaldet skal vera på nynorsk, og i tillegg bestiller Stortinget med dette ei fin breidd i kunst- og kulturformidlinga.

Det vert vidare slått fast at NRK skal formidla den norske religiøse arven, men òg mangfaldet av livssyn og religionar i det norske samfunnet. Det er ikkje tvil om kva som er den norske religiøse arven, og me føler at Kristeleg

Folkeparti sitt forslag vert godt teke vare på i dette punktet som er teke inn i NRK-plakaten.

Det er viktig for Senterpartiet at NRK framleis skal vera ikkje-kommersiell, og Senterpartiet støttar innstillinga fullt ut slik ho ligg føre.

Trine Skei Grande (V) [10:37:44]: Det er bred enighet om det meste, og det er stort sett bare Fremskrittspartiet som er litt på siden av debatten. Men det har vært bred enighet om at vi trenger en NRK-plakat, og at en NRK-plakat er en fin måte å regulere forholdet på mellom politiske myndigheters stadige ønske om å styre NRK og NRKs behov for å utvikle NRK – sjøl om det er rart at det er så bred enighet her i salen i dag om at man trenger en NRK-plakat, sett i lys av de siste spørre timers hendelsesforløp, og har det i minne.

Men det er noe vi syns det er viktig å understreke fra Venstres side. Det å utvikle allmennkringkasterbegrepet i en moderne mediehverdag er en ganske utfordrende rolle. Det er likevel noen begrep som jeg syns det er viktig å holde høyt. Et av dem er det å stadig tilstrebe objektivitet. Jeg syns det er underlig at merknaden om å tilstrebe objektivitet bare har Høyres og Venstres tilslutning. Det å ha en kanal som har som utgangspunkt at den ikke skal forfekte et politisk syn, som har som utgangspunkt at den skal gi objektiv og god informasjon i forhold til det man gjør, er faktisk ganske viktig i dagens mediehverdag, der vi ser at folk surfer i media ut fra sin egen oppfatning og ut fra sitt eget ønske om bare å få bekreftet sitt allerede inntatte politiske standpunkt. Derfor har allmennkringkasteren en annen rolle i dag. Det er å utfordre våre standpunkt og gi oss informasjon som vi kanskje ikke hadde søkt, men som vi har godt av å få, og vi har noen som tilstreber objektivitet. Representanten Knudsen kan ha rett i at det er ikke alltid man klarer det. Det er vanskelig å stå overfor krigssituasjoner, f.eks., og ha en fullt ut objektiv reportasje derfra når man føler dette sterkt og intenst. Men det å tilstrebe objektivitet og i det hele tatt å ha trusselen om å bli utsatt for diskusjon knyttet til objektiviteten er viktig for en allmennkringkaster. Jeg er sikker på at Fremskrittspartiet i hvert fall vil bidra til en diskusjon om hvorvidt objektiviteten fins, og da syns jeg det er rart at Fremskrittspartiet ikke vil være med på å understreke at objektivitet bør tilstrebes.

Det andre punktet som jeg syns er viktig å ta opp, er det allmenndannende ved en allmennkringkaster. Hvis det er et ord jeg egentlig hadde ønsket skulle tas inn i NRK-plakaten, er det ordet «dannelse», sjøl om det ligger under i mange av Regjeringas forslag. I det allmenndannende ligger både det som handler om kultur og kunst, og det handler om språk og tradisjon. Jeg er enig i de fleste av Kristelig Folkepartis merknader om at NRK har en viktig rolle som språkformidler, at man har en viktig tradisjon i det å utvikle språket vårt, og at vi er en nasjon der det er stor bruk av dialekter, noe NRK skal ha en stor del av æren for. Så de er en allmenndannende allmennkringkaster, og det er en stor utfordring i en tid der vi shopper media på en helt annen måte enn hva vi har gjort tidligere.

Til slutt vil jeg komme med en liten merknad til det

som representanten Johnsen kalte en «kristen formålsparagraf». Vi i Venstre er imot at man skal ha formålsparagraf knyttet til én religion, men det å kalle vårt forslag en «formålsparagraf» er en ganske pussig forklaring. Det som slo meg da jeg leste Regjeringas forslag, var at man nærmest har en redsel for å ta ordet «kristen» i sin munn, at man prøver alt man kan å unngå å nevne en religion ved navn, og at man prøver å vri seg unna det at vi faktisk har en kristen tradisjon her i landet. Jeg syns det er rart at både Arbeiderpartiet og Senterpartiet, med sine tradisjoner, syns at det er greit, sjøl om jeg skjønner at SV er komfortabel med det. Jeg syns at vi har funnet en formulering som er veldig samlende, hvor vi tør å sette ord på den tradisjonen vi har i dette landet, og den historien vi har som nasjon. Derfor har Venstre, som ikke har noen sterk tradisjon for å være for formålsparagrafer knyttet til bestemte religioner, støttet dette forslaget, fordi vi syns det faktisk er mer inkluderende enn hva Regjeringas forslag er.

Presidenten: Presidenten vil spørje om representanten vil ta opp forslag.

Trine Skei Grande (V) [10:42:49]: Jeg tar opp forslag nr. 9, fra Venstre.

Presidenten: Representanten Trine Skei Grande har teke opp det forslaget ho refererte til.

Statsråd Trond Giske [10:43:03]: NRK har en sterk posisjon i det norske samfunnet, ja det er slik at det er få allmennkringkastere i verden som har en tilsvarende solid stilling i befolkningen som NRK har i Norge. Det er stort engasjement rundt NRKs programmer – det har tidligere debatter i denne sal ganske nylig vist – men det er også en stor tillit til NRK. NRK er et sterkt navn som det er viktig å ta vare på.

Fellesskapets krav til NRK kan i dag framstå som uoversiktlig, fordi de er spredt i ulike styringsdokumenter, vedtekter, diverse stortingsmeldinger, budsjettproposisjoner, Dokument nr. 8-forslag osv. Derfor er det et behov for ett dokument som uttrykker fellesskapets forventninger og krav til NRK. Det er jo paradoksalt at det faktisk har vært stilt tydeligere krav til TV 2 gjennom konsesjon enn det vi som fellesskap og eiere har stilt til NRK.

Derfor inviterte vi i fjor over 800 høringsinstanser til et stort gruppearbeid om utformingen av NRK-plakaten. Et utkast til plakat ble sendt ut på bred høring. Høringen viste at det er bred støtte for at de overordnede kravene til NRKs allmennkringkastingstilbud samles og nedfelles i en NRK-plakat. NRK-plakatens oppbygging med fem pilarer fikk også støtte i høringen.

Målet med NRK-plakaten er nettopp å samle Stortingets og fellesskapets krav og forventninger til NRK. Dette vil gjøre det lettere for NRK å følge dem opp og lettere for Stortinget å følge med på hvordan NRK forholder seg til signalene fra Stortinget. Kanskje vil det også gjøre det lettere for oss å tenke gjennom hvilke saker vi faktisk skal

blande oss borti, og hvilke vi trygt skal overlate til NRK selv.

Mange har sterke meninger om NRKs tilbud, og som lisensbetalere mener mange at de bør ha en innvirkning på hva slags programprofil NRK skal ha. Jeg mener det er sunt med offentlig debatt om NRKs programprofil, også ned til det enkelte program. Men vi som storting og regjering, vi som eiere, må ha en litt annen tilnærming gjennom en slik overordnet NRK-plakat.

NRK er Norges viktigste kulturinstitusjon, og derfor er det viktig med en åpen debatt om hva NRK skal være, og hvordan NRK utfører sitt oppdrag. Det er viktig å skille mellom debatt på overordnet nivå om NRKs tilbud og debatt om enkeltprogrammer i NRK. Vi som politikere bør og skal ikke ha anledning til å detaljstyre innholdet i NRK. Tvert imot er prinsippet om redaksjonell frihet ett av de viktigste prinsippene vi har for å verne om yttingsfrihet og demokratiske verdier. Det er nettopp derfor vi har fremmet forslag om å lovfeste dette prinsippet.

Jeg tror vi alle kan enes om at den politiske styringen av NRK og NRKs samfunnsoppdrag bør skje ut fra en overordnet og prinsipiell tilnærming. Verktøyet vi har, er NRK-plakaten.

Vi har lagt vekt på ikke å gjøre plakaten for detaljert. Den skal først og fremst gi uttrykk for de overordnede kravene til virksomheten. Så blir det Regjeringens oppgave å sørge for at plakaten blir lagt fram for Stortinget ved behov. Representantene selv kan ta initiativ til endringer og presiseringer i plakaten, slik at den stadig blir oppdatert i samsvar med endringene i mediebildet.

Jeg vil, som NRKs generalforsamling, sørge for at vedtektene blir harmonisert i tråd med NRK-plakaten og gjenspeiler kravene som ligger der. NRKs vedtekter vil i tillegg inneholde en mer presis og kanskje mer detaljert utforming av en del av kravene.

NRK-plakaten vil også bety at NRKs vedtekter ikke kan endres bare med et pennestrøk. Det gir NRK forutsigbarhet. Samtidig sikrer det at de overordnede prinsippene for NRKs virksomhet faktisk er forankret i Stortinget.

NRK-plakaten gjør dessuten at publikum enkelt kan orientere seg om de krav som gjelder for landets viktigste kulturinstitusjon. Vi vil sørge for at NRK-plakaten gjøres lett tilgjengelig, slik at publikum har lett tilgang til informasjon om NRKs samfunnsoppdrag.

Jeg tror det er en veldig styrke for NRK, for allmennkringkasteren, for forankringen av NRK i det norske samfunnet, at det er en slik bred tilslutning til plakaten i Stortinget, både til at man skal lage en slik plakat og til innholdet i den. Det er heldigvis veldig små forskjeller når det gjelder de aller fleste partienes innstilling til hva plakaten skal inneholde. Ett parti skiller seg ut ved at det gjentar sitt overordnede budskap om å selge NRK. Jeg tror det ville ha ført til et langt dårligere kringkastingstilbud for store deler av den norske befolkningen, men det er en stor og viktig debatt.

Jeg er glad for at komiteen slutter seg til NRK-plakaten som et utgangspunkt for framtidige diskusjoner om hva vi krever av allmennkringkasteren NRK.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Ulf Erik Knudsen (FrP) [10:48:17]: Jeg skal ikke ta opp igjen debatten fra spørretimen nylig om Norsktoppen, i håp om å spare Stortinget for statsrådens eminente dikteriske kvaliteter.

Men jeg skal fokusere på dette som NRK reklamerer med: «Noe for alle. Alltid». I den grad vi her på Stortinget får klager på NRK, er det ofte fra mennesker i alderen 50, 60, 70 +, som føler at deres musikksmak, deres programprofiler ikke kommer frem i NRK.

Representanten Lode fra Senterpartiet sa at denne plakaten skal være et politisk styringsdokument som kan tas frem ved behov, og at det er en kulturell bestilling til NRK. Mener statsråden at NRK overfor den nevnte gruppe leverer i forhold til den kulturelle bestilling? Og kan det i denne sammenheng være behov for å ta frem plakaten som et politisk styringsdokument?

Statsråd Trond Giske [10:49:19]: Det blir NRK selv som må følge opp de punktene som står i NRK-plakaten, bl.a. punkt nr. 3 f og g om at minst 35 pst. av musikken som spilles, skal være norsk, og at man skal formidle norsk kultur og en bred variasjon av norske kunstuttrykk.

Jeg er i hvert fall overbevist om at det å ha en allmennkringkaster som er lisensfinansiert, er den beste måten å sikre nettopp aldersgruppene 50, 60, 70 + et godt tilbud, fordi de kommersielle aktørene sikter seg inn mot dem de anser som de mest attraktive for reklamemarkedet, og det er folk fra 15 til 35–40 år. Dermed blir programprofilen lagt opp etter det, og de eldre mister sitt programtilbud. Så det å slå ring om NRK, ikke selge NRK, ikke privatisere det, er den beste måte å gjøre dette på.

Så trenger vi helt sikkert en levende debatt. Vi vil antakelig også få større nisjeprodukter. NRK har startet en egen kanal, NRK Gull, som sender gamle klassikere til glede for mange eldre lyttere. Jeg tror dette er en viktig del av NRKs tilbud.

May-Helen Molvær Grimstad (KrF) [10:50:33]: Eg vil gjerne spørje statsråden om han vil vere positiv til det forslaget frå opposisjonspartia som er omdelt, om at «NRK skal gjenspeile Norges kristne og humanistiske kulturarv og mangfoldet av livssyn og religioner i det norske samfunnet».

Viss det var slik at formålet vårt var å påleggje NRK ein kristen formålsparagraf, ville vi ha formulert dette på ein heilt annan måte. Men vi legg fram dette forslaget fordi det er viktig å få med orda «Norges kristne og humanistiske kulturarv», for orda «Norges religiøse arv», som det står i NRK-plakaten, er mykje meir diffuse med omsyn til kva ein eigentleg meiner. Så eg håper at statsråden ved nærmare ettertanke og etter å ha studert dette vil kunne gi signal om at Regjeringa vil vere med og støtte det. Eg håper på eit positivt svar.

Statsråd Trond Giske [10:51:28]: Jeg synes den uenigheten som er i komiteen her, kanskje vitner om at man har tatt seg litt for dårlig tid til å diskutere dette og

komme fram til en enighet, for jeg tror ikke forskjellen er så veldig stor, heldigvis.

Når vi foreslo dette punktet, 3 i, var det fordi det egentlig handler om den religiøse formidlingen til NRK. Etter mitt syn burde det være et punkt som gav NRK en plattform for f.eks. fortsatt å kunne sende gudstjenester, religiøse programmer osv. Det har vært en diskusjon om det, og dette punktet mener jeg gir den plattformen.

Når i hvert fall jeg er mer skeptisk til opposisjonens forslag, handler ikke det først og fremst om bruken av ordet «kristne», men mer om at man har endret ordet «arv» til «kulturarv», for dette punktet handler først og fremst om det religiøse. Det handler om de religiøse programmene. Det er en arena for religiøs diskusjon, som NRK også skal være, og religiøs formidling. Jeg ser ikke uenigheten som veldig stor, og jeg har ikke hatt noe imot at ordet «kristne» kom inn her. Men jeg synes formuleringen til opposisjonen faktisk gjør punktet mer utydelig.

Presidenten: Fleire har ikkje bedt om ordet til replikk. Fleire har ikkje bedt om ordet til sak nr. 1. (Votering, sjå side 2551)

Sak nr. 2

Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om kriterium for knutepunktstatus og vurdering av gjennomføring av knutepunktoppdraget (Innst. S. nr. 168 (2007-2008), jf. St.meld. nr. 10 (2007-2008))

Presidenten: Etter ønske frå familie- og kulturkomiteen vil presidenten gjere framlegg om at taletida blir avgrensa til 40 minutt og blir fordelt med inntil 5 minutt til kvart parti og inntil 5 minutt til statsråden.

Vidare vil presidenten gjere framlegg om at det blir gitt høve til replikkordskifte på inntil fem replikkar med svar etter innlegg frå statsråden innanfor den fordelte taletida.

Vidare blir det gjort framlegg om at dei som måtte teikne seg på talarlista utover den fordelte taletida, får ei taletid på inntil 3 minutt.

– Det er å sjå på som vedteke.

Tove Karoline Knutsen (A) [10:54:01] (ordfører for saken): Vedtak om at enkelte institusjoner innen kulturlivet skal kunne få knutepunktstatus, kom første gang i forbindelse med St.meld. nr. 61 for 1991-1992 Kultur i tiden. St.meld. nr. 10 for 2007-2008 om kriterier for og vurdering av knutepunktoppdraget som vi i dag behandler, understreker og forsterker knutepunktene som motorer i kulturlivet. Stortingsmeldinga trekker opp noen hovedmål for institusjoner som har slik status. Knutepunktinstitusjonene skal fokusere på momenter som publikumsutvikling, utvikling av kunstnerisk kvalitet og egenart, og ressursutnyttelse. Også kontinuitet med festivalaktivitet hvert år, forankring til sted/region, og det å ha et breiere geografisk nedslagsfelt nasjonalt og internasjonalt er viktig. Et nytt moment er at knutepunktoppdraget skal være langsiktig, men at status foreslås evaluert hvert fjerde år.

I likhet med departementet vil jeg understreke betydningen av at de knutepunktfestivalene som omhandles i meldinga, har vokst fram på bakgrunn av et sterkt lokalt og regionalt initiativ. En slik forankring er en forutsetning for å ivareta geografisk spredning av knutepunktene, rekruttere frivillige til festivalarbeidet og få til samarbeid med næringsliv og samfunnsnivå for øvrig.

Tilknytning til sted vil for de aller fleste knutepunktene del dreie seg om forankring til ett spesifikt sted eller lokalsamfunn. I noen tilfeller kan det imidlertid være slik at festivaler veksler mellom et antall steder. Dette er ikke til hinder for å ivareta knutepunktene forpliktelser, dersom det legges vekt på å bygge frivillige medarbeiderkorps på de aktuelle steder, eller at man ivaretar samarbeidet med lokalsamfunnets eller regionens aktører innenfor samfunnsnivå, kulturliv og næringsliv. En slik praksis forutsetter at regional finansiering sikres av de lokalsamfunn eller regioner som er vertskap for festivalen.

Stortingsmeldinga understreker at det må knyttes krav til kunstnerisk kvalitet for knutepunktene, samtidig som man må unngå å vurdere kvalitet ut fra en hierarkisk modell, der noen alltid står øverst. Oppfatninga av hva som er kunstnerisk ledende, vil måtte innebære at man ser kvalitet i et helhetlig perspektiv, hvor knutepunktene evne til nyskaping og utvikling, til satsing på særpreg og egenart og på evne til profesjonalisering i alle ledd blir tatt med i vurderinga. Det er viktig å understreke at kvalitetsbegrepet i utgangspunktet må være løsrevet fra om hvorvidt en institusjon defineres som lokal, regional eller nasjonal. De mest særpregede lokale uttrykkene kan ofte holde høy kunstnerisk kvalitet, og vise seg som interessante for både et nasjonalt og et internasjonalt publikum.

Meldinga slår fast at det å være nyskapende og utviklingsorientert må være viktige forpliktelser for knutepunktene. Begrepet «nyskapende» er av opposisjonen tolket som å stå i en mulig motsetning til å ha et program bestående av f.eks. tradisjonskultur. Etter min mening er dette en litt søkt innvending. Et begrep som «nyskapende» for et knutepunkt kan omfatte både programmering, formidlingsstrategier og teknisk/praktisk utvikling. Og da er det f.eks. slik at også tradisjonsbundet tradisjonsstoff kan fornyes gjennom det personlige grep en utøver tar gjennom sin framføringspraksis, og gjennom måten f.eks. en festival formidler denne kulturen på.

I St.meld. nr. 12 for 2006-2007 Regionale fortrinn – regional framtid omtales hva som er formålstjenlig praksis for oppnevning av styremedlemmer til kulturinstitusjoner. Regionalmeldinga tar til orde for at statlige oppnevninger – som hittil har dreid seg om styreleder med vara og ett styremedlem i knutepunktinstitusjoner – kan erstattes av regionale oppnevninger som et ledd i en desentralisering av beslutninger på kulturfeltet. Hvor mange av et styres medlemmer dette skal gjelde, er ikke bestemt.

Det er etter min mening en fornuftig måte å ordne dette på. Jeg noterer meg at opposisjonen, og særlig Høyre, mener at både statlige og regionalt oppnevnte styremedlemmer er en uting, fordi disse kan komme til å foreta utdige føringer på de kunstneriske forhold i en kulturinstitusjon. Det er etter min mening ikke erfaringene så langt. Sjøl har

jeg ledet en knutepunktinstitusjon i fem år og jobbet mye med festivalarbeid. Jeg har rett og slett aldri opplevd eller hørt andre hevde at offentlig oppnevnte styremedlemmer har blandet seg inn i kunstnerisk leders disposisjoner. Et velfungerende styre skal sørge for at virksomheten drives etter vilkårene for tilskudd og i henhold til de overordnede planer som finnes for institusjonen. Jeg har tillit til at kompetente og profesjonelle styrer klarer dette utmerket, også om de har offentlig oppnevnte styremedlemmer.

Jeg er svært glad for at Kultur- og kirkedepartementet har gitt knutepunktstatus til festivaler som ivaretar et bredt kunstnerisk mangfold, og at man understreker betydningen av at slike institusjoner skal finnes over hele landet. Knutepunktmeldinga viser at denne satsinga er et viktig ledd i Regjeringas store kulturløft.

Karin S. Woldseth (FrP) [10:59:27]: Det er greit å få en gjennomgang av kriteriene for knutepunktstatus – særlig siden det noen ganger er Stortinget som foreslår hvilke institusjoner som skal være knutepunktinstitusjoner. Akkurat de siste to og et halvt årene har vel ikke dette vært tilfellet etter at flertallsregjeringen overtok. Likevel kan det være interessant å se hvilke kriterier som legges til grunn.

Det er viktig at knutepunktinstitusjonene, som jo skal være fyrtårn både nasjonalt, regionalt og lokalt, har forutsigbare rammer og kriterier å forholde seg til.

Fremskrittspartiet har merket seg de kriteriene Regjeringen legger til grunn:

- forankring til sted
- festivalaktivitet hvert år
- kunstnerisk ledende
- koordinerende
- nasjonal og internasjonal orientering
- nyskapende
- god ressursutnyttelse
- regional medvirkning

Flere av disse punktene er vi enig i, men ikke alle.

Noen av disse kriteriene utelukker noen av dem som kanskje kunne egnet seg til å være knutepunktinstitusjoner, f.eks. by:Larm, som flytter fra sted til sted, og som er en svært vellykket festival. Enkelte har festivalaktivitet annet hvert år, eller sågar tredje hvert år, og er med disse kriteriene derfor utelukket.

Ved flere av knutepunktinstitusjonene kan det vel diskuteres hvorvidt de har god ressursutnyttelse. Altså, skulle man følge disse kriteriene som her er nevnt til punkt og prikke, er jeg redd for at vi ville miste noen av de knutepunktinstitusjonene vi har, ganske fort.

Det Fremskrittspartiet er fornøyd med, er kvalitetskravene. Vi håper at når det står i meldingen at knutepunktinstitusjonene skal være kunstnerisk ledende, betyr det at man gjennom den varslede evalueringen og styringen av institusjonene, også passer på at innholdet i de ulike institusjonene er som forventet.

Jeg har i mine snart syv år i kulturkomiteen besøkt en rekke knutepunktinstitusjoner, og når det gjelder et par av dem, har jeg blitt svært skuffet over innholdet. Eller for å si det sånn: Det er slett ikke alltid festivalen er i sam-

svar med tittelen sin. Men dette tror jeg nå at man tar tak i gjennom evalueringen, og at det også skjerper festivalene og knutepunktinstitusjonene noe. Når det er sagt, vil jeg understreke at jeg vel også har hatt noen av mine beste festivalopplevelser nettopp i en for så vidt relativt nyoppnevnt knutepunktinstitusjon, hvis vi da ser bort fra de festivalene jeg deltok i på begynnelsen av 1970-tallet.

Når det gjelder økonomi, er Fremskrittspartiet av den oppfatning at også knutepunktinstitusjonene bør gis mulighet til å søke prosjektmidler. For hvis man ikke gjør det, utelukker man også de mulighetene knutepunktinstitusjonene har til å ta for seg prosjekter i de ulike festivalårene sine. Det kan dreie seg om alt fra barne- og ungdomsprojekter til et eller annet år man gjerne vil markere, og som da føyer seg naturlig inn i knutepunktinstitusjonens oppgaver. Det blir ikke riktig, slik Fremskrittspartiet ser det, å utelukke og ekskludere festivaler fra å søke prosjektmidler, selv om de har en annen finansiering i utgangspunktet.

Av de tolv knutepunktinstitusjonene har syv av dem fått sin status i inneværende periode. Alle syv ligger geografisk plassert i det sentrale østlandsområdet. Hvis statsråden har planer om å opprette nye knutepunktinstitusjoner – og jeg sier bare dette som en oppfordring til statsråden – vil jeg råde ham til å løfte blikket og se utover det ganske land.

Når det gjelder dette med at man offentlig skal oppnevne styrer i knutepunktinstitusjonene, så ønsker ikke Fremskrittspartiet, i likhet med resten av opposisjonen, å støtte forslaget som statsråden fremmer. Det blir ingen armlengdes avstand. Det blir ikke noe fritt og uavhengig når det offentlige eller staten oppnevner styremedlemmer i institusjoner. Vi hørte saksordføreren si at hun hadde god erfaring med statlig oppnevnte styremedlemmer, og at de ikke blandet seg inn i den kunstneriske utformingen av de ulike festivalene, men dette tror jeg er helt avhengig av det enkelte medlemmet som er oppnevnt i de styrene.

Med dette vil jeg ta opp de forslag der Fremskrittspartiet er medforlagsstiller.

Presidenten: Representanten Karin S. Woldseth har teke opp dei forslaga ho refererte til.

Olemic Thommessen (H) [11:04:54]: Knutepunktbegrepet har i forhold til festivaler hatt et lite konkret innhold utover at det har vært en finansieringsnøkkel som har ligget mellom stat, fylke og kommune.

Da knutepunktstatus ofte dreier seg om ekstra bidrag fra det offentlige side utover de tilskuddsordninger som finnes for festivaler generelt, er det rimelig at man også formulerer noen forventninger til hva knutepunktstatusen innebærer.

I all hovedsak synes jeg departementet har gjort en god jobb i dette arbeidet, og de kriterier som er beskrevet, er nok stort sett i tråd med det det i dag arbeides etter i festivalene i alle fall. Jeg tror få festivaler vil oppleve disse kriteriene som noen stor endring i forhold til det som man i dag naturlig rapporterer etter.

Ved overgangen til et bredere sett kriterier mener Høyre imidlertid at det må være viktig å gi godt rom for skjønn i

forhold til mulige fremtidige kandidater. Det er ikke godt på forhånd å vite riktig hvilke festivaler man eventuelt snakker om. Vi har derfor foreslått noen mindre korreksjoner av kriterier knyttet til stedsforankring, og også til at festivalen faktisk som arrangement skal avholdes hvert år. Også når det gjelder 60–40-fordelingen, som er den som er godt innarbeidet, mener vi at man må kunne se disse tingene i en helhet for eventuelt å åpne for festivaler som kanskje har en viktig nasjonal faglig betydning innenfor en sjanger f.eks., uten at man nødvendigvis treffer spikeren midt på hodet på absolutt alle kriterier.

Vi har også merket oss at Regjeringen også for knutepunktfestivalene vil legge inn begrensninger i forhold til at virksomheter med fast statsstøtte ikke skal kunne få midler gjennom Kulturrådets ordninger. Jeg regner med at det var det også representanten Woldseth siktet til i sitt innlegg.

Høyre mener i utgangspunktet at dette ikke er en hensiktsmessig begrensning, men vil nok mene – hvis Regjeringen nå setter inn på å gjennomføre det – at det i det minste må være viktig å smøre ordningen med betydelige oppjusteringer av de faste tilskuddene, dersom man nå skal pukke på dette.

Høyre kan heller ikke se behovet for at det offentlige, det være seg staten, som i dag, eller fylkeskommunen, for fremtiden skal oppnevne styrerepresentanter til festivalene, slik Regjeringen har bebudet. Staten har gjennom sin store økonomiske innflytelse, sine tildelingsbrev og sine rapporteringsrutiner, som følger av de offentlige bevilgninger, rikelig ivaretatt sitt kontrollbehov. Hensynet til å holde avstand mellom stat og et fritt kulturliv tilsier da at staten nettopp ikke ytterligere bør legge seg opp i festivalene, ved i tillegg å oppnevne styremedlemmer. For Høyre er dette et ideologisk viktig poeng.

Spørsmålet om i hvilken grad styremedlemmer har innflytelse på de kunstneriske valg, kommer nok litt i annen rekke. Men vi vil påpeke at små institusjoner, med bare én ansatt eller kanskje bare et par, rimeligvis vil diskutere med sine styrer strategier som også inneholder kunstneriske prioriteringer og kunstneriske planer over tid. Det blir kunstig å stille opp med at det på en måte er et fast skott mellom den kunstneriske virksomheten og det styret med rimelighet vil arbeide med.

Etter Høyres syn er det festivalene selv som er best skodd for å finne frem til helhetlige kabaler for den styresammensetningen de mener er hensiktsmessig for seg. Det er snakk om en bredde av kompetanse og hvordan denne kompetansen settes sammen. Det er også et spørsmål om å gi god plass for de initiativtakere og de organisasjoner som ofte har stått bak festivalene. Det bør derfor legges opp til at festivalene tilpasser sine vedtekter på den måten at man legger inn de funksjoner som skal til for å oppnevne et styre. For de flestes del vil dette dreie seg om mindre endringer, da vedtektene som regel har hatt dette som utgangspunkt.

Representanten Tove Karoline Knutsen tok opp spørsmålet om begrepet «nyskapende». Jeg er glad for den presisjonen som hun i sitt innlegg la inn når det gjaldt det. Årsaken til at vi har problematisert dette begrepet, er at

man f.eks. i norsk kulturrådssammenheng gir det et innhold også ut fra hvilke kunstneriske valg man skal ta. Det er viktig å understreke at dette ikke er tilfellet her.

May Hansen (SV) [11:10:22]: Formålet med stortingsmeldinga Knutepunkt er å gi begrepet «knutepunkt» et fornyet innhold og et bredere sett kriterier.

Knutepunktbegrepet ble definert i stortingsmeldinga Kultur i tiden, som ble lagt fram i 1992. Knutepunktinstitusjonene ble den gang, som nå, tiltenkt en viktig rolle både i det nasjonale, det regionale og det lokale kulturlivet, gjennom satsing på egenproduksjon, formidling og nettverksbygging.

I en rapport om innholdet i knutepunktoppdraget, som ble lagt fram av Kulturdepartementet i 1995, ble det pekt på at viktige kriterier for knutepunktene i framtida bl.a. måtte være å fokusere på en bedre formidling, en sterkere satsing på barn og unge, et bredere geografisk nedslagsfelt, en styrking av personalets kompetanse og å vektlegge nettverksbygging. Disse faktorene står fortsatt ved lag, men det har skjedd mye i kulturlivet siden den gang.

Det er i dag stor variasjon mellom de ulike knutepunktinstitusjonene, både når det gjelder bredde, innhenting av kunstnerisk profil, omfang og virksomhet. Dette er en variasjon som det er ønskelig blir opprettholdt også i framtida.

I St.meld. nr. 10 blir det redegjort for de resultatkravene som skal ligge til grunn for det statlige tilskuddet til knutepunktinstitusjonene.

Knutepunktinstitusjonene vil ha det til felles at de har fått oppgaver utover sin ordinære kunstneriske virksomhet og utover sin lokale forankring. Innretninga på oppdraget og omfanget av det vil variere, avhengig av den enkelte knutepunktinstitusjons profil. Knutepunktinstitusjonene skal ha et ansvar for koordinering av og samarbeid mellom andre festivaler eller festspill. Dette vil gi styrke og legitimitet til knutepunktinstitusjonen i deres region og bidra til positiv kulturell vekst og kompetansebygging.

Det er etter vår mening viktig at det å være nyskapende og utviklingsorientert er en avgjørende forpliktelse for knutepunktinstitusjonene. De nevnte begrepene kan omfatte både programmering, formidlingsstrategier og teknisk-praktisk avvikling.

SV er enig i at regional/lokal medvirkning til finansiering er viktig, med tanke på å styrke det lokale eierskapet til knutepunktinstitusjonene. Samtidig er det viktig å understreke at mange knutepunktinstitusjoner, uavhengig av beliggenhet, favner bredt nasjonalt og internasjonalt, både når det gjelder programinnhold og publikumsnedslag. Dette står likevel ikke i motstrid til at knutepunktinstitusjonene har en finansiering der stat, region og kommune deltar.

Som man vektlegger i meldinga, er det viktig og helt nødvendig med en jevnlig evaluering av den enkelte knutepunktinstitusjon framover. Det må være en selvfølge at man i denne evalueringa finner gode og formålstjenlige evalueringsmåter, der man ivaretar prinsippet om armlengdes avstand, og der man tar utgangspunkt i knutepunktinstitusjonens egne definerte mål. Det er også nødvendig

at man legger opp til en bred evaluering med flere parter involvert, hvor også institusjonene selv og de regionale tilskuddspartnerne bidrar.

SV er svært fornøyd med at man i meldinga foreslår en slik evaluering hvert fjerde år. Det er etter vår mening ikke nødvendigvis slik at «én gang knutepunkt er lik alltid knutepunkt». Kravet til nyskaping, som ligger i kriteriene, kombinert med muligheten for evaluering, vil være viktig og nødvendig for å sikre en jevnlig fornyelse av knutepunktinstitusjonene over tid.

SV er også glad for at departementet nå legger fram en melding om knutepunktinstitusjonene, og er enig i de hovedkonklusjoner og mål som blir trukket opp i meldinga. Vi mener at knutepunktinstitusjonene er viktige som nav og motorer i det regionale og nasjonale kulturlivet. Vi er av den oppfatning at knutepunktene med sin geografiske spredning og sitt kunstneriske mangfold er av stor betydning for kulturlivet over hele landet.

May-Helen Molvær Grimstad (KrF) [11:15:40]: Festivalane har ei svært sentral rolle i norsk kulturliv og er svært viktige for å sikre vekst og utvikling innanfor dei ulike sjangrane. Fokusering på bestillingsverk, ulike eigenproduksjonar, festivalkomponistar og utvikling av nye presentasjons- og formidlingsmåtar er med på å gjere det. Kvaliteten er gjennomgåande høg og programmeringa internasjonalt, men tilpassa den einskilde festivalen sin profil og lokale forankring.

Festivalfeltet i Noreg er svært dynamisk. Det er stor variasjon i både sjangrar, form, organisering og innhald. Når vi i dag diskuterer kriterier for knutepunktoppdraget, må dette gjerast med respekt for dei ulike institusjonane sin eigenart. Vi må ta vare på mangfaldet og det engasjementet som veks nedanfrå.

Kristeleg Folkeparti ønskjer eit fritt kulturliv som kan utvikle seg på egne vilkår. Det betyr ikkje at ein ikkje skal setje krav til knutepunktoppdraget. Nett fordi knutepunkta blir gitt eit spesielt samfunnsansvar, har staten ein legitim rett til å inngå forpliktande avtalar med desse.

Det er bra med ein gjennomgang og ei tydeleggjering av knutepunktkriterier. Kristeleg Folkeparti stør i all hovudsak Regjeringa sitt forslag til kriterium for og Regjeringa si vurdering av knutepunktoppdraget. Nokre moment bør likevel kommenterast særskilt. For sjølv om institusjonane står fritt til ikkje å søkje knutepunktstatus, er det viktig for dei som oppdraget blir gitt til, at statlege krav kan kombinerast med institusjonen sin eigen identitet og utvikling på ein god måte. Derfor er Kristeleg Folkeparti kritisk til offentleg oppnemning av styremedlemmer. Verksamda bør utvikle seg på sjølvstendig grunnlag innanfor dei rammene oppdraget set. Staten bør på eit overordna nivå uttrykke forventningar til knutepunktet gjennom dei retningslinene som blir gitt. Gjennom rapportering, kontroll og evaluering kan institusjonen dokumentere graden av å oppnå måla. Val av styremedlemmer bør vere knutepunktet sitt eige ansvar. Poenget må vere at ein møter dei kulturpolitiske forventingane oppdraget medfører, ikkje at staten skal gripe direkte inn i styrearbeidet. Her må ein ha tillit til institusjonane. Val av styre utan statleg inn-

blanding kan dessutan verke vitaliserande og utviklande på institusjonen.

Uttrykket «nyskapande» er eit relativt uttrykk, ikkje minst innanfor kulturlivet. Eg er samd i at det å vere nyskapande og utviklingsorientert må vere viktige forpliktingar for knutepunkta. Men vi må vere varsame for ikkje å bli så ein-sidig fokuserte på uttrykka at vi ekskluderer uttrykk som byggjer på tradisjon og klassisk materiale. Eitkvart kunstnarisk uttrykk vil ha element av nyskaping og utvikling i ei eller anna form. Sjølve presentasjonen av kunst er ei nyskaping når uttrykket råkar nye mottakarar. Ofte vil ny presentasjon av klassisk materiale, ikkje minst innanfor musikken, utfordre etablerte framføringspraksisar. Her har knutepunktinstitusjonane ei viktig oppgåve både i å fornye og i å ta vare på kulturuttrykk. Festivalane er viktige forvaltarar av kulturarven ved å utfordre med nye uttrykk, men òg ved å gjere klassisk materiale og tradisjonsstoff tilgjengeleg for eit breitt publikum.

Regjeringa legg opp til at festivalar som tek imot statleg støtte, ikkje skal kunne ta imot tilskot frå Norsk kulturråd. Eg meiner det kan verke uheldig. I festivalane sitt programarbeid er ein ofte avhengig av løysingar som involverer fleire finansieringskjelder. Her kan Norsk kulturråd vere ein av fleire offentlege bidragsytarar. Når bortfallet av denne moglegheita for tilleggsfinansiering ikkje blir kompensert med auka tilskotsnivå til institusjonane, meiner eg at knutepunktfestivalane må stå fritt til å søkje andre offentlege tilskotsordningar. Det kan vere avgjerande for å få realisert gode prosjekt det ikkje er rom for innanfor ordinært driftsbudsjett.

Trine Skei Grande (V) [11:20:19]: Jeg husker en debatt for noen år tilbake. Da mente folk at nå måtte det ikke bli flere festivaler, for folk hadde ikke tid til å gå på så mange festivaler. Etter det har det virkelig eksplodert når det gjelder antall festivaler. Det er egentlig et ganske interessant fenomen. For det er en ny form for frivillighet, og det er en ny form for å jobbe med ulike kunst- og kulturuttrykk som jeg tror passer det moderne mennesket bedre enn andre måter å jobbe på.

Egentlig er det bred enighet knyttet til det meste. Det legges til grunn at dette er en type finansieringsmodell ut fra noen kriterier. Venstres synspunkt er at knutepunkt egentlig er knyttet til Centre of Excellence, slik som i forskningen – at man har noen motorer, at man har noen som faktisk er best, at man har noe som man kan strekke seg etter, og at man har noen som er gode på kunst eller andre kulturuttrykk, som dermed kan lære bort til andre hvordan man jobber. Derfor skal knutepunktstatus sjølsagt være noe man skal strekke seg etter. Men det er ikke bare en finansieringsmodell, det er faktisk et stempel vi setter for å vise at disse er best på dette kunstuttrykket.

Det er som sagt veldig stor enighet om det aller meste, men jeg har lyst til å ta opp to punkter som det er uenighet om.

Det ene er det som de fleste har kommentert her, nemlig styreprerentasjon. Det er egentlig en litt gammeldags form for tankegang når det gjelder kontroll. I alle andre deler av samfunnet har vi skjønnet at kontroll ikke utøves

best ved at man har folkevalgte i alle styrerommene, men at man faktisk har gode kontrollrutiner på andre måter. Det å tro at man skal utøve kontroll på vegne av det store fellesskapet ved å sette inn styrerepresentanter som skal representere det offentlige, er for meg en ganske gammel-dags form for kontroll, som vi har gått på alle de andre samfunnsarenaene.

Saksordføreren sa at hun hadde bare positive opplevelser. Da er det vel fordi hun har vært heldig med styrerepresentantene, men også fordi man ansvarliggjør institusjonene som en medfinansierer, ved å gi styrerepresentanter, som faktisk vanskeliggjør kontrollbehovet man har overfor institusjonene. Og når det gjelder den festivalen saksordføreren nevnte, er ikke det i tråd med det som jeg har fått med meg er norske festivalers standpunkt, der man var ganske unison med hensyn til at man ikke ønsket en slik form for styrerepresentasjon, men at man kan lage andre gode kontrollrutiner for det offentlige og deres deltakelse. Det viktigste er jo at man kanskje ønsker den kompetansen som folkevalgte har i det å skjønne irrgangene i offentlig støtte og bygge en opinion rundt seg. Men det er en annen tilnærming til det.

Det andre punktet som vi i Venstre også har vært opptatt av, er det med andre finansieringskilder. For meg bryter det litt med tankegangen om at dette skal være det ypperste, og det ypperste må få lov til å strekke seg mot andre typer finansiering. Det betyr ikke at man skal få det, men at man skal få lov til å strekke seg etter det. Jeg er av den oppfatning at alle på alle områder i samfunnet skal ha lov til å strekke seg for å bli bedre. Alle skal ha lov til å strekke seg, også for å få mer støtte fra andre – hvis man er den beste til å få den støtten. Da er det det prinsippet som skal ligge til grunn, og ikke prinsippet om at man sier nei til noen finansieringskilder fordi man har gjort seg fortjent til andre.

Statsråd Trond Giske [11:24:52]: Hvert eneste år etableres det nye festivaler, spell og stevner i Norge. Mange av disse er et kulturelt løft for lokalsamfunnet og skaper stort lokalt engasjement. De bidrar også til positive ringvirkninger utenfor det rent kulturelle, som økt omsetning i næringslivet, fulle hoteller, gode tider for handelsstanden og liv og røre der festivalen finner sted.

I årenes løp har tolv slike institusjoner blitt knutepunktinstitusjoner. Knutepunktstatusen har vært fulgt av rettigheter, økonomiske midler og noen plikter. Imidlertid var det nå på tide å få en debatt rundt kriterier for å bli knutepunktinstitusjon og en gjennomgang av de plikter og rettigheter en slik status fører med seg. Derfor utformet vi St.meld. nr. 10, Knutepunkt. Den er en liten, men viktig del av Regjeringens kulturloft.

I meldingen blir det stilt klare forventninger til virksomheter med status som knutepunkt. Det blir også klargjort hvilke resultatkrav som ligger til grunn for det offentlige tilskuddet. Knutepunktene vil ha det til felles at de har fått oppgaver utover sin ordinære kunstneriske virksomhet og sin lokale forankring. Innretningen på oppdraget kan variere avhengig av profilen til knutepunktet og av hvor store midler som følger med.

Det er stor variasjon mellom knutepunktinstitusjoner, både når det gjelder bredde, og når det gjelder innretning av kunstnerisk profil, omfang og virksomhet. Slike variasjoner må det også være i framtiden, men noen felles kriterier skal likevel ligge til grunn når knutepunkt skal vurderes og – ikke minst – jevnlig evalueres.

Det vil være ni slike kriterier:

- stedsforankring
- festivalaktivitet hvert år
- kunstnerisk ledende
- koordinering og samarbeid
- nasjonal og internasjonal orientering
- nyskapende og utviklingsorientert
- publikumsutvikling
- god ressursutnyttelse
- regional medvirkning

Departementet vil legge knutepunktene egne årlige rapporter til grunn for evalueringene, som bør gjennomføres hvert fjerde år, men vil også være åpen for å bruke eksterne krefter i en slik evaluering. Vi regner med at en slik evaluering vil gi oss kunnskap om og utdype forståelsen av knutepunktene kunstneriske resultat. Det vil være dialog mellom departementet og de regionale og lokale tilskuddspartene om resultatene av evalueringen.

En slik evaluering kan resultere i at det er andre som får den knutepunktstatusen som noen andre har hatt. Vi får på den måten inn en dynamikk i knutepunktordningen og gir også nye festivaler muligheten til å bli vurdert.

Knutepunktordningen har gitt festivaler med spesielt høy kvalitet en økonomisk forutsigbarhet. Dagens finansieringssystem vil bli videreført med en deling av det offentlige tilskuddet til knutepunkter med 60 pst. på staten og 40 pst. på regionale tilskuddsparter i Sør-Norge og en 70/30-delning for knutepunkter i Nord-Norge.

Meldingen tar ikke stilling til hvilke virksomheter som i framtiden skal få knutepunktstatus, eller det økonomiske tilskuddet knyttet til slik oppdrag. Det påpekes imidlertid at det ikke må gå inflasjon i knutepunktoppdrag. Nye knutepunkt skal ha en særskilt begrunnelse, enten i form av et nasjonal sjangeransvar eller i form av et regionalt breddeansvar.

Festivalstøtten under Norsk kulturråd er og vil være den viktigste tilskuddsordningen for de fleste musikkfestivaler, og ordningen har fått utvidet sin økonomiske ramme betydelig etter regjeringsskiftet. For 2008 har ca. 80 festivaler fått tilskudd fra ordningen.

Jeg er glad for at komiteen i hovedtrekk stiller seg bak hovedkonklusjonene i meldingen, at vi nå får en helhetlig knutepunktpolitikk, og at man også er enig i en jevnlig evaluering. Det er noen – jeg vet ikke om jeg skal kalle det uenighetspunkter, men i hvert fall noen divergerende merknader. En går på dette med jevnlig festivalaktivitet. Det betyr etter mitt syn ikke at det må arrangeres festival hvert år, men det må være en jevnlig festivalaktivitet – det ordet er valgt med omhu.

Representanten Woldseth sa noe om at de nye knutepunktene i det siste har vært veldig geografisk konsentrert om østlandsområdet. Jeg tror nok at de som bor i Hedmark eller Oppland, ikke vil regne Festspillene i Elverum eller

Peer Gynt-stevnet som veldig Oslo-lokalisert, og Notodden Blues Festival er heller ikke en festival som man kan si er i kjernen av hovedstaden. Det er riktig at Mela og Øyafestivalen er i hovedstaden, men jeg mener at også på Østlandet må det være mulig med en geografisk spredning, og det er viktige lokalsamfunn og store frivillige ressurser som også settes inn i disse festivalene – i tillegg til at det vil bety mye for det kunstneriske produktet.

Til slutt: Jeg må si at jeg er litt skuffet over at ikke opposisjonen er med oss på den tankegangen at de som får store, direkte, statlige, frie midler, ikke samtidig skal bruke sine store administrasjoner og ressurser på å søke alle de ordningene som alle de små bruker. Det fører til mer byråkrati, mer penger til administrasjon og mindre penger til de små, frie gruppene som sliter. Jeg mener at dette burde vi stått sammen om – det er godt for norsk kulturliv – og så får vi heller plusse på de faste støttene, hvis det er det som er utfordringen.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Karin S. Woldseth (FrP) [11:30:11]: Først må jeg oppklare en åpenbar misforståelse. Jeg sa ikke Oslo-orientert, jeg sa «det sentrale østlandsområdet». Meg bekjent ligger både Notodden, Elverum og for så vidt også Lillehammer – eller Oppland – i det sentrale østlandsområdet. Jeg tenkte mer på Sørlandet, Vestlandet og Nord-Norge.

Til spørsmålet: Vi har ved flere anledninger snakket om armlengdes avstand. Jeg kunne være veldig fristet til å spørre statsråden om han synes – når man både har evaluering og rapportering fra de ulike knutepunktinstitusjonene – at det er nødvendig at man oppnevner offentlige styremedlemmer i de ulike institusjoner.

Statsråd Trond Giske [11:30:57]: Jeg hørte også at det fra NRK ble påstått at meldingen innebar en sterkere styring av knutepunktinstitusjonene. Det er motsatt. Regelen fra 1990-tallet, under skiftende regjeringer, har vært at man har oppnevnt styreleder og minst to styremedlemmer i knutepunktinstitusjonene. Nå sier vi at staten ikke trenger å oppnevne styreleder, det kan gjøres lokalt. Vi sier også at vi trenger færre både statlige, men kanskje også offentlige, styremedlemmer. Vi går i motsatt retning av hva som hevdes.

Når vi likevel mener at det er fornuftig med noen offentlige styremedlemmer, er ikke det fordi det offentlige skal ha styring med det kunstneriske innholdet i institusjonen, men fordi vi tror det gir kvalitet til det som har å gjøre med økonomi, regnskap, forvaltning, jus osv. Det gir kvalitetstilførsel til styrene, noe som er viktig for et styre i en institusjon som mottar store offentlige midler. Men den kunstneriske friheten ligger til den kunstneriske ledelsen i institusjonen.

Olemic Thommessen (H) [11:32:11]: Jeg vil gjerne følge opp det spørsmålet som Karin S. Woldseth var inne på: Hva er egentlig behovet? Hva er egentlig det offentliges behov for å oppnevne styremedlemmer i forbindelse med festivalene? Statsråden sa i svaret til Woldseth at

det dreide seg om juridisk og økonomisk kontroll. Dette er profesjonelle institusjoner som har revisjon, som har omfattende rapportering, hvor det er et helt system som rammer inn det som er de offentlige bidragene, og som selvfølgelig skal være der. Når det er snakk om å finne en kabal for hvordan et styre skal sammensettes, er dette noe av den kompetansen man trenger.

Men er det ikke bedre å ha et enhetlig grep om hvordan et styre settes sammen? Og: Ville ikke festivalen selv være et bedre utgangspunkt? Hva er statens eller det offentliges behov?

Statsråd Trond Giske [11:33:15]: Dette står omtalt i stortingsmeldingen på side 29, hvor vi skriver at det viktige er at knutepunktene har kompetente og velfungerende styre, at de er krevende å få satt sammen, og at vi bør ha det som siktemål når vi bidrar. Der står det også at vi ikke ser på oppnevning av styre som et styringsredskap, men som et bidrag til å sikre at knutepunktene får kompetente styre som kan se til at forvaltningen av virksomheten følger lover og regler, og at knutepunktene lever opp til de forutsetningene som er satt for institusjonen.

Jeg tror dette samspillet mellom noen offentlig oppnevnte – og mye sterkere lokalt oppnevnte – styremedlemmer og styremedlemmer fra annet hold gir institusjonene den styrken og kvaliteten som trengs. Da er den kunstneriske friheten og den kunstneriske ledelsen på plass.

Men det aller viktigste er at Kulturløftets millioner bidrar til at disse institusjonene får en langt større handlefrihet i selve aktiviteten, mange flere festivaler får støtte gjennom festivalstøtten, flere har blitt knutepunkt, og knutepunktstatusen vil gi lokalsamfunnene et kjempeløft.

Olemic Thommessen (H) [11:34:34]: Da vil jeg gjerne stille statsråden et spørsmål knyttet til dette med muligheten for å søke Norsk kulturråd. Det gjelder i og for seg flere knutepunktinstitusjoner enn akkurat dem vi snakker om i dag, for dette har vært fremmet i flere sammenhenger – at det skal være en begrensning av hvem som skal kunne søke der.

Utgangspunktet for mange av disse er at bevilgningene har veldig forskjellig størrelse. Den gang de kom inn på fast plass i budsjettet, var det ingen som tenkte på den begrensningen. Det er en premissendring som statsråden signaliserer. Jeg er uenig i den premissendringen fordi jeg tror dette handler om å gi rom i en entreprenørskap som det er viktig å få til. Men ok, hvis man vil gjennomføre denne premissendringen – og man har jo flertall for å gjøre det – er det ikke da nødvendig at man virkelig går inn og justerer de beløpene som en del av disse får? Vi snakker om festivaler som kanskje får 1 million kr eller mindre.

Statsråd Trond Giske [11:35:35]: Jeg tror ikke det er en eneste av knutepunktene som ikke har fått en stor, eller en formidabel, økning gjennom Kulturløftet. Festsjellene i Bergen fikk f.eks. i 2008 en kraftig økning. Notodden Blues Festival, Peer Gynt-stevnet, Øyafestivalen og Mela-festivalen har blitt knutepunkt nå. Det er i seg selv en formidabel økning – langt utover det man har fått fra Kultur-

rådet tidligere. Min tanke er at de institusjonene som har direkte statlig støtte, som har til dels betydelige midler og store administrasjoner, ikke samtidig skal ha blikket rettet mot alle de andre statlige støtteordningene som finnes. De skal ha blikket rettet mot aktiviteten, gjerne mot private midler, fondsmidler, andre aktører – men de skal ikke spise av de samme grytene som alle de små får maten sin fra.

Dette er opprydding av offentlig byråkrati, som Høyre burde ha jublet for. Isteden kjemper man for at disse institusjonene skal belaste alle de andre ordningene, med søknader, rapporter, behandling osv. Vi må få pengene ut til aktivitet og mindre til byråkrati. Det burde Høyre støtte.

Presidenten: Fleire har ikkje bedt om ordet til replikk.

Dei talarane som heretter får ordet, har ei taletid på inntil 3 minutt.

Olemic Thommessen (H) [11:37:04]: Jeg vil først komme med en liten kommentar til statsrådets innlegg når det gjelder byråkrati og festivaler.

Vi snakker altså om et par-tre festivaler, det er ikke snakk om noen stor opprydding i byråkratiet i forhold til temaet, nemlig muligheten for å søke. Noen festivaler har fått økninger, ja vel. Ikke alle har fått det. Norsk Litteraturfestival, f.eks., har fått noe økning, men vi snakker fortsatt om et beløp i bunnen til en festival som har et stort volum, som helt åpenbart ikke kompenserer for de mulighetene som gis når det gjelder å søke på de forskjellige tilskuddsordningene som Kulturrådet har. Så da ser jeg frem til at statsråden kikker på den og på de andre festivalene som har et relativt dårlig finansieringsgrunnlag i forhold til neste statsbudsjett.

Så er det et tema jeg vil ta opp, og det dreier seg om evaluering. Det sies i meldingen at departementet skal foreta evalueringen av dette, at man muligens skal trekke inn eksternt kompetanse. Ville det ikke være en idé om man kunne legge hele evalueringen ut? Vi har jo organer, f.eks. i Norsk kulturråd, som gjør vurderinger i forhold til de vanlige festivalene som er på tilskuddsordningen. Man kunne finne ordninger der man faktisk løftet hele evalueringen ut av departementet og slik sett styrket avstanden mellom departement og festival, og styrket armlengdes avstandsprinsippet, som statsråden ved så mange anledninger har vært opptatt av.

Hans Frode Kielland Asmyhr hadde her overtatt presidentplassen.

Statsråd Trond Giske [11:39:01]: Til det aller siste: Jo, absolutt, det kan godt hende at det er fornuftig å bruke eksterne krefter og faglig kompetente miljøer til å gjøre den evalueringen. Det viktigste er at den blir gjort med jevne mellomrom, og at andre også får sjansen til å få den statusen som noen en gang ble gitt – og at ingen er gitt den typen midler til evig tid.

Men så til dette byråkratioppryddingsprosjektet. Nå tror jeg vi får fortsette i nye fire år, men om vi ikke skulle få det, burde dette være noe som et samlet storting faktisk

sluttet seg til. Jeg fatter og begriper ikke hvorfor ikke Høyre, som vanligvis snakker varmt om å redusere offentlig byråkrati, gjøre det mest mulig effektivt og få mest mulig igjen for skattepengene, ikke gjør det på kulturområdet. Det kan være at Høyre synes at nå kommer det så fantastisk masse penger til kulturlivet gjennom Kulturløftet, at nå trengs det ikke oppmerksomhet om å bruke pengene mest mulig effektivt. Jo, det gjør det. Nettopp når vi har så mye penger, bør vi også være ekstra bevisste på å bruke dem godt.

Vi hadde en ordning under Kulturrådet hvor man brukte 1 mill. kr i året i administrasjon for å kjøpe inn kunst for om lag 2 mill. kr. Den avskaffet vi, vi la alle pengene ut til de 15 kunstinstitusjonene som fikk pengene – og kjøpte kunst for 3 mill. kr. Det er en fornuftig ordning når det gjelder kulturpengene.

Det samme gjaldt en ordning som het «ekstraordinær støtte til kulturhistoriske museer», på 7–8 mill. kr. Den avskaffet vi, for vi så at det var de store, tunge institusjonene, Norsk Folkemuseum på Bygdøy og Maihaugen, som fikk mesteparten av de pengene – eller store andeler av dem – selv om de hadde mange millioner i fast statsstøtte. Det er unødvendig å ha den typen ekstrabyråkratier for å fordele statlige midler. Få pengene ut, få blikket vendt mot publikum, mot det faglige, mot forskningen og mot formidlingen, og ikke inn mot de statlige støtteordningene.

En jazzmusiker kan søke på flere tiltalls ordninger til ett og samme prosjekt. Det finnes folk i Norge som får penger betalt for å hjelpe andre med å skrive søknader til Kulturrådet og andre. Da er vi på ville veier. Det kan ikke være de beste søknadsskriverne, de beste byråkratkjennerne og de beste administratorene som får de beste kulturpengene, det må være de beste kunstnerne og de beste kulturprosjektene. Det prosjektet må vi stå sammen om, for det er bare da vi kan få gjort endringene, som er ganske tunge å gjøre. Jeg skulle ønske Høyre tenkte seg om én gang til. Selv om jeg er enig i at det går formidabelt masse kulturpenger til kulturfeltet nå, må vi ikke bli late og tilbakelelte – vi må være like aktive og bruke dem godt.

Tove Karoline Knutsen (A) [11:41:38]: Bare litt om styreoppnevning: Jeg vil understreke at det meldinga tar til orde for, er å desentralisere oppnevning av styrer. Fra mitt ståsted er det naturlig at det er de store tilskuddspartene og eierne som oppnevner styrer. Det er ikke definert spesielt i meldinga at det skal være et heilt styre som oppnevnes av f.eks. en fylkeskommune. Jeg synes det er veldig klokt, slik meldinga tar til orde for, nemlig at man skal desentralisere oppnevning av styrer i knutepunktinstitusjonene.

Så til det med hvor man kan søke. Det er to forhold her: Det står spesifikt i meldinga at man ønsker å løfte økonomisk de knutepunktene som har lavest finansiering, altså man gir mer penger til knutepunktinstitusjonen selv. Festivaler har veldig ofte samarbeid med frie kunstnere. Frie kunstnere innenfor alle kunstområder står helt fritt til å søke f.eks. Norsk kulturråd om penger til prosjekter som de framfører mange steder, kanskje også på en knutepunktfestival. Det er selvfølgelig en ordning som fun-

gerer for frie kunstnere, som festivaler ofte samarbeider med.

Og så vil jeg understreke det jeg sa i mitt innlegg, og som representanten Woldseth kommenterte: De aller fleste festivalene er forankret til ett sted. Noen få festivaler kan ha forankring til flere steder. Det som er viktig, er at man ivaretar de forpliktelsene og det oppdraget som ligger i knutepunktdefinisjonen, nemlig at man skal sørge for å ha forankring i et lokalsamfunn eller en region på mange ulike måter.

Presidenten: Olemic Thommessen har hatt ordet to ganger og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Olemic Thommessen (H) [11:43:55]: Statsråden kan føle seg helt trygg på at Høyre nok vil være med på å redusere byråkrati, og vi vil være med på å få pengene dit de skal, nemlig der kultur produseres. Men det er oppriktig talt ikke det dette handler om. Det de relativt få institusjonene vi nå snakker om, representerer av byråkrati, er ingen stor belastning. Da får vi heller komme tilbake til dette når Løken-utvalget kommer med sine overlegninger. Da regner jeg med at vi får et godt utgangspunkt for en helhetlig debatt om hva dette skal handle om.

Det som er saken nå, er at en del av institusjonene som står under post 74, og enkelte av de festivalene vi nå snakker om, blir latt i stikken fordi premissen endrer seg. Da er det verdt å merke seg representanten Knutsen, som altså synes det er greit at den viktigste kilden til det som er det viktigste for å lage festival, nemlig å være en entreprenør på området og sette sammen prosjekter, forsvinner.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 2. (Votering, se side 2552)

Sak nr. 3

Forslag fra stortingsrepresentant Ulf Erik Knudsen på vegne av Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre oversendt fra Odelstingets møte 26. februar 2008 (jf. Innst. O. nr. 31):

«Stortinget ber Regjeringen komme til Stortinget med en årlig rapport om de økonomiske forhold i Norsk Tipping.»

Presidenten: Ingen har bedt om ordet. (Votering, se side 2552)

Sak nr. 4

Forslag oversendt fra Odelstingets møte 28. februar 2008 (jf. Innst. O. nr. 30):

«Stortinget ber Regjeringen utrede og fremme for Stortinget forslag om endring i barneloven § 30 i tråd med intensjonen i Dokument nr. 8:31 (2007-2008) - representantlovsforslag fra stortingsrepresentantene Trine Skei

Grande, Odd Einar Dørum, Gunvald Ludvigsen og André N. Skjelstad.

Regjeringen bes samtidig vurdere om det er behov for å klargjøre og eventuelt forsterke barns vern mot fysisk avstraffelse i straffeloven. Regjeringen bes legge fram lovforslag i løpet av høsten 2008/våren 2009.»

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.

(Votering, se side 2553)

Etter ønske fra finanskomiteen vil presidenten foreslå at sakene nr. 5 og 6 behandles under ett. – Det anses vedtatt.

Sak nr. 5

Innstilling fra finanskomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Jan Tore Sanner og Lars Sponheim om betinget fritak for arveavgift ved arv av familieeiendommer (Innst. S. nr. 163 (2007-2008), jf. Dokument nr. 8:21 (2007-2008))

Sak nr. 6

Innstilling fra finanskomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Jan Tore Sanner, Ingebrigt S. Sørfonn og Lars Sponheim om betinget fritak for arveavgift ved generasjonsskifte i familieeide bedrifter (Innst. S. nr. 164 (2007-2008), jf. Dokument nr. 8:23 (2007-2008))

Torgeir Micaelsen (A) [11:46:58] (ordfører for saken): Skatter, og kanskje spesielt avgifter, har i Norge alltid hatt en spesiell klang i den politiske debatten. Selv om vi har et skattesystem som folk flest etter min mening i hvert fall slutter opp om – det viser velferdsstatens framvekst gjennom mange tiår – er det ikke noen tvil om at enkelte skatter og avgifter skaper mer debatt enn andre. Arveavgiften er en slik.

I dag behandler vi forslaget fra Jan Tore Sanner, Ingebrigt S. Sørfonn og Lars Sponheim om betinget fritak for arveavgift ved generasjonsskifte i familieeide bedrifter og forslag fra Jan Tore Sanner og Lars Sponheim om betinget fritak for arveavgift ved arv av familieeiendommer.

Først til forslaget om betinget fritak for arveavgift ved generasjonsskifte i familieeide bedrifter: Intensjonen bak forslaget er det ingenting å si på. Forslagsstillerne ønsker bedre rammevilkår for familieeide bedrifter i Norge. Men la meg først understreke et par ting. Det er godt å være bedriftseier i Norge. Det å drive butikk eller det å drive bedrift i Norge er godt fordi vi har et stabilt demokrati, og vi har tilgang på god og høyt utdannet arbeidskraft. Ja, en god del av den høyt utdannede arbeidskraften er også ganske billig i forhold til andre steder i verden. I tillegg har både den nåværende regjering og andre regjeringer prøvd å gjøre sitt til å føre en økonomisk ansvarlig politikk for å holde prisstigning og renter under kontroll. Det er tross alt de viktigste rammebetingelsene vi kan gi det norske næringslivet – også familieeide bedrifter.

Når det gjelder det konkrete forslaget om generasjonsskifte i familieeide bedrifter, har Regjeringen og stortingsflertallet allerede foretatt seg noe konkret. I 2006 ble det innført en rentefri avdragsordning over sju år for arveavgift ved nettopp generasjonsskifter i familieeide bedrifter. Her gjør jeg oppmerksom på at det ved en inkurie står i andre avsnitt av flertallsmerknadene «fradragsordning» istedenfor «avdragsordning». Det riktige er altså «avdragsordning» – slik at vi får rettet det.

Men samtidig som vi ønsker å ta vare på og utvikle næringslivet vårt, må vi ha med en annen dimensjon. Vi snakker da om skatter og avgifter i Norge. Disse skal nemlig skaffe inntekter til fellesskapet og bidra til omfordeling i tillegg. Arveavgiften bidrar til fellesskapet og har i tillegg en omfordelende effekt ved at de som arver større verdier, betaler mer enn de som arver lite eller ingenting. Jeg har forståelse for at det kan skape utfordringer i forbindelse med generasjonsskifter i enkelte familieeide bedrifter, og forstår at det er ønskelig at bedriften skal bestå på familiens hender. Men vi kan likevel ikke underslå at det nettopp i disse familiene og de selskapene er store verdier. Og i Norge mener vi at de som har mer enn andre, skal bidra til fellesskapet.

På samme måte kan vi argumentere når det gjelder forslaget om betinget fritak for arveavgift ved arv av familieeiendommer. Begrunnelsen for arveavgiften – la meg minne om den – er prinsippet om skatt etter evne. Uavhengig av hvem som arver, må man kunne hevde at det å arve en eiendom – et hus eller en hytte – er et gode. Ikke alle arver, og de harde fakta er kanskje dessverre at de som har mye, også arver mye. Likevel er det forskjell på å arve f.eks. en familiehytte til 500 000 kr og en familiehytte som er verdt 20 mill. kr – for å ta noen ytterpunkter. Her ligger en av mine hovedinnvendinger mot forslaget. Prinsippet om skatt etter evne blir ikke ivaretatt når eiendom som vanlige folk har råd til, blir skattlagt på nøyaktig samme måte som hytter og hus i titallsmillionerklassen.

Det er viktig i det norske samfunnet at ulike skatter og avgifter, herunder også arveavgiften, har høy legitimitet. Arveavgiften har mange svake sider, det tror jeg vi skal være så ærlige at vi sier. Det har vi også sagt tidligere. Ikke minst er verdsettelsen av ulike såkalte arveobjekter veldig ulik, og satsene er høye. Derfor har Regjeringen varslet at den kommer med en full gjennomgang av hele arveavgiften i forbindelse med neste års budsjett. Her vil hele bildet når det gjelder arveavgiften, bli gjennomgått.

Flertallet i komiteen synes derfor det blir noe unaturlig å gå løs på enkeltheter i arveavgiftsspørsmålet før vi har det fulle bildet på plass. Men jeg vil understreke at stortingsflertallets og Regjeringens mål med gjennomgangen ikke er gjennomgangen i seg selv, som det går fram av enkelte mindretallsmerknader, og som det sikkert blir tatt til orde for her i dag. Det er ikke gjennomgangen i seg selv som er poenget, men at gjennomgangen skal sørge for at vi får en bedre og mer rettferdig ordning når det gjelder arveavgift, enn den vi har i dag. Uansett er vår grunnholdning å få på plass et system som i større grad enn i dag bidrar til omfordeling. Da må vi legge til grunn den holdning at folk som arver store verdier, må bidra mer for

å skape rom for lavere eller ingen arveavgift for vanlige folk i landet vårt.

Avslutningsvis: Det er skatter og avgifter i Norge som nok har høyere legitimitet enn arveavgiften – det må vi være så ærlige at vi kan si. Men samtidig er det ikke noe stortingsflertallet, eller de rød-grønne partiene, har funnet på for å plage folk. Hvis man leser rapportene fra bl.a. Skauge-utvalget eller Zimmer-utvalget, som har gått gjennom arveavgiften, vil man se at det faglig slås fast at den har omfordelende virkning. Og uansett hvordan man vrir og vender på det, vil man, når man går løs på en avgift, måtte kompensere for bortfall av inntekter til fellesskapet, hvis man ønsker at velferdsstaten skal bestå over tid.

Presidenten: Representanten Micaelsen har gjort Stortinget oppmerksom på at det ved en inkurie er blitt en feil i innstillingen. – Det er notert.

Det blir replikkordskifte.

Christian Tybring-Gjedde (FrP) [11:52:56]: Arveavgift ved generasjonsskifte i familieeide bedrifter tapper bedriftene for egenkapital. Dette gjør bedriftene mindre økonomisk robuste, og gjør at bedriftene i mindre grad kan foreta investeringer for å sikre arbeidsplasser og fremtidig inntektsgrunnlag.

Samtidig som Regjeringen inndrar arveavgift fra levedyktige bedrifter og svekker deres muligheter for ekspansjon, bruker Regjeringen 4,5 milliarder kr på Innovasjon Norge, som har som oppgave å gi økonomisk støtte til nye, innovative ideer som mangler kapital. Ser representanten Micaelsen paradokset i at staten årlig inndrar milliardbeløp fra konkurransedyktige og verdiskapende bedrifter som sikrer arbeidsplasser, samtidig som den samme staten sprøyter milliardbeløp inn i oppløyd bedriftskonsepter gjennom Innovasjon Norge?

Torgeir Micaelsen (A) [11:53:42]: Nei, jeg ser ikke at det er et stort dilemma. Hvis man skulle argumentere langs de linjer, burde man generelt avskaffe skatter og avgifter rund baut for bedrifter som er levedyktige i Norge. Det å betale skatter og avgifter er med på å finansiere fellesskapet som velferdsstaten vår bygger på.

Jeg mener at det må være rom for å kunne si at de bedriftene som lever i dag, og som kan bidra til fellesskapet, skal bidra, samtidig som vi satser på nyskaping, på vekst i det norske næringslivet. Det vil alltid være slik at noen bedrifter går over ende, og noen kommer til. Det er hele dynamikken i norsk næringsliv. Det har vi vært gode på, og det skal vi være gode på i framtiden – så jeg mener: Nei, det er ikke et stort dilemma representanten drar opp.

Svein Flåtten (H) [11:54:33]: Senterpartiets finanspolitiske talsmann uttalte i Stortinget den 19. desember 2006 følgende:

«Ellers er det ganske opplagt at det å lette generasjonsskiftet gjennom å endre arveavgiftsreglene er helt sentralt.»

Komiteedlem Heikki Holmås fra SV er overalt i den offentlige debatt og proklamerer at arveavgiften er et me-

get godt fordelingspolitisk virkemiddel, og at den bør økes betydelig.

Hvem av disse er saksordføreren mest enig med?

Torgeir Micaelsen (A) [11:55:12]: Saksordføreren har sin mening om saken, i den forstand at jeg står helt klart bak Regjeringen når den nå har varslet at vi skal gjennomgå hele arveavgiftsspekteret, satsene, strukturen, systemet og bunnfradraget på samme måte som vi har gått løs på formuesbeskatningen. Det har vist at det er fullt mulig å forene flere hensyn, nemlig det at fellesskapet skal skaffes inntekter, og det at man skal skaffe omfordeling i form av at de på toppen som kan være med og betale mer for at de som i denne sammenheng har lav verdi på arv, kan få noe lavere arveavgift. Det er også intensjonen når vi går løs på denne gjennomgangen, og vi vil selvfølgelig komme tilbake til Stortinget når den tid kommer.

Hans Olav Syversen (KrF) [11:56:03]: Jeg bet meg merke i at saksordføreren mente at man ikke har arveavgift for å plage mennesker, og det er sikkert en god trøst for mange.

Representanten sa også at man skulle ha en gjennomgang av arveavgiften, og det skal vi bli presentert i statsbudsjettet for neste år.

Mitt spørsmål er: Er poenget med den gjennomgangen å få en bedre fordeling innenfor det provenyet vi har i dag – sånn cirka – eller har man med gjennomgangen også den hensikt å øke provenyet?

Torgeir Micaelsen (A) [11:56:45]: Hele poenget når man varsler en gjennomgang av et system, en avgift eller en skatt, er jo at man skal foreta den gjennomgangen. Et av hovedproblemene slik det er i dag, er at det nok er belegg for å si at arveavgiften i seg selv også omfordeler. Men vi mangler dessverre noe statistikk med hensyn til hvordan dette slår ut. Det er den ene siden av saken.

Den andre er at vi nok også opplever at arveavgiften har lavere legitimitet enn det vi vil at den skal ha, fordi systemet er uklart – eller i hvert uforutsigbart – i den forstand at noen kan planlegge seg ut av dette og betale lavere arveavgift enn det man kan, i motsetning til vanlige folk.

Det er bakgrunnen for gjennomgangen, og det vil være helt meningsløst å komme inn på hva den vil føre fram til. Det får vi rikelig anledning til å debattere når Regjeringen legger fram sitt opplegg i forbindelse med statsbudsjettet for 2009.

Lars Sponheim (V) [11:57:45]: Det var på 1950- og 1960-tallet, og kanskje litt på 1970-tallet, mulig for helt alminnelige arbeidsfolk å skaffe seg fantastiske hyttetomter, f.eks. i sjøkanten, og med stor egeninnsats sette opp en hytte som siden har vært et samlingspunkt for mange familier. Mange av disse hyttene er nå gjenstand for et generasjonsskifte. Mange har nok et ønske om fortsatt å la disse hyttene være et samlingspunkt for de samme familiene – uten at familiene er blitt veldig mye rikere enn det de var den gangen.

Har ikke representanten noen forståelse for at den type

familieeiendommer – hvor ikke fem øre skal realiseres ved salg – kanskje burde vært behandlet annerledes enn hytter som kommer for salg, og hvor det er store penger i omløp som kan brukes til arveavgiftsbetaling?

Torgeir Micaelsen (A) [11:58:29]: Jo, jeg har ingen problemer med å forstå at mange familier ønsker å bevare familiehytta eller familieeiendommen sin, enten det er ved sørlandskysten eller i fjellheimen. Personlig har jeg hatt mine feider med min far, fordi han klarte å kaste en meget flott hytte i Kragerø på sjøen på 1960-tallet. De skulle selge denne, fant ut at det var bare tull. Det var et meget flott sted.

Men jeg vil advare mot at vi nærmest stakkarsliggjør folk som arver store eiendommer – i hvert fall med hensyn til markedspris – og gjør dem til ofre. Det å arve er et gode, og det mener jeg vi også må legge til grunn.

Som sagt, vi skal ha en full gjennomgang av hele spekteret, men jeg mener at det nok ville være mer rimelig av representanten Sponheim, som tross alt har vært med på å legge fram dette forslaget, å foreslå å avskaffe arveavgiften. Det er noe rart når de som ønsker å beholde en hytte, skal slippe arveavgift, mens andre folk som av ulike årsaker ønsker å selge en eiendom, blir belastet med full avgift.

Christian Tybring-Gjedde (FrP) [11:59:41]: Arveavgift er betaling til staten når verdier innenfor samme familie overføres fra en generasjon til neste – på mange måter en skatt på død. Dette er nesten uten unntak verdier som er opparbeidet over tid, og som eieren har betalt skatt for å tilegne seg. Hadde en altså brukt opp pengene, hadde en sluppet denne avgiften. Mener representanten Micaelsen at dobbeltbeskatning er et akseptabelt prinsipp så lenge man har et overordnet samfunnsformål?

Torgeir Micaelsen (A) [12:00:09]: Jeg vil forsvare et skatte- og avgiftssystem som er rettferdig, der de som har mer enn gjennomsnittet, bidrar til fellesskapet mer enn det vanlige folk må gjøre. Og igjen: Jeg kan bare vise til at det viktigste er at vi nå får en full gjennomgang av hele arveavgiftsspekteret med sikte på å gå igjennom sats, struktur, hele systemet, for å gjøre det mer rettferdig, men samtidig sørge for at fellesskapet beholder inntekter. Det tror jeg vi skal kunne få til. Så skal vi debattere dette i fullt monn når statsbudsjettet for 2009 legges fram.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Jørund Rytman (FrP) [12:01:06]: Det er jo ikke akkurat «breaking news» at Fremskrittspartiet er mot hele arveavgiften. Vi mener derfor, som vi også har skrevet i våre komitemerknader, at forslaget fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre om «betinget fritak for arveavgift ved generasjonsskifte i familieeide bedrifter» og forslaget fra Høyre og Venstre om «betinget fritak for arveavgift ved arv av familieeiendommer» er første skritt i riktig retning for å bli kvitt hele arveavgiften.

Arveavgiften, som vi vet er en eldgammel avgift fra

helt tilbake til 1792, er etter min mening den verste og mest moralsk forkastelige avgiften vi har i Norge. Den er også den mest forhatte avgiften blant folk flest i Norge, ved siden av dokumentavgiften. Så hvis vi skal lytte til hva flertallet i Norge vil, burde disse forslagene få flertall her i dag.

Hvorfor er arveavgift så ille? Jo, bl.a. fordi det er en dobbeltbeskatning. Eksempelvis kjøper man sitt hjem for penger man har fått utbetalt i lønn, altså allerede beskattede midler. Videre betaler man dokumentavgift, moms på påkostninger, årlig formuesavgift og kanskje også eiendomsskatt. I tillegg til dette kommer altså staten og grafser i privatøkonomien til døde mennesker. Det må altså betales dødsavgift til staten.

Enda mer urimelig blir det når barna arver en bolig som de bor i selv, som er barndomshjemmet, men som i ytterste konsekvens må selges for å skaffe penger til å betale dødsavgift til staten. Hvor rettferdig er det?

Og hvor ofte hører vi ikke om arvinger som har arvet en hytte som familien har hatt i flere generasjoner, og som nå har fått stor markedsverdi. Arveavgiften nærmer seg da fort 1 mill. kr. På grunn av verdistigning på eiendommer som fører til økt arveavgift, må mange foreta generasjonsskifte før man egentlig har lyst, dersom man skal være fornuftig. Skatte- og avgiftspolitikken til Regjeringen fører altså til skatteplanlegging med alt dette fører med seg. Videre hører vi ofte at det blir krangler i forbindelse med arveoppgjør, som igjen i verste fall fører til advokatutgifter og ødelagte familier.

Vi har flere eksempler på hvor urettferdig og dyr for folk flest denne avgiften er. Ett eksempel: Du arver mor og far, som har hatt en enebolig i Oslo øst og en liten hytte ved sjøen. Salgsverdien er 5 mill. kr. For å arve dine foreldre må du altså betale staten 828 000 kr – fordi dine foreldre døde. Mener Regjeringen det er rettferdig? Et annet eksempel: Man arver en normal familiehytte ved sjøen som eksempelvis kanskje koster 3 mill. kr. Da må man betale staten 428 000 kr. Er det rettferdig? Et tredje eksempel: Mor og far har et hus på østkanten med et slitt bad. Markedsverdien kan fort bli 4,5 mill. kr. Arvingen må da ut med 728 000 kr. Hvor rettferdig er det? Dette er småpenger for staten, men enorme summer for dem som arver huset til mor og far.

Staten tar inn ca. 2,6 milliarder kr i arveavgift; det er ikke mer enn 0,2 pst. av de samlede skatteinntekter. Når vi samtidig vet at staten i fjor fikk inn ca. 42 milliarder kr mer enn budsjettet i skatteinntekter i innenlandsøkonomien, burde det egentlig bare mangle at dette ikke kommer folk flest til gode i form av bl.a. avgiftslettelse.

Og så har vi arveavgiften ved generasjonsskifte i familieeide bedrifter. Skulle du arve et familieeid selskap, kan det være svært tungt å drive det videre. Det er beregnet at nesten 90 000 familieeide bedrifter vil skifte eierskap de nærmeste fem årene, og det er ikke sikkert alle klarer en slik overtagelse. Da hjelper det ikke at staten også her skal ha en dødsavgift, noe som i ytterste konsekvens kan bety døden for bedriften også.

Da er det et tankekors, som også representanten Christian Tybring-Gjedde nevnte tidligere i dag, at vi pøser

statlige subsidier, flere milliarder kroner, via Innovasjon Norge til personer som har lyst til å starte et nytt selskap. Det er vel og bra at gründer nå har blitt et populært ord, «in» hos flere politikere, og at vi har begynt å løfte dem fram. Det er veldig bra. Men når en så samtidig krever en dødsavgift hvis en bedriftseier dør og arvingene har lyst til å overta, da er det feil. Da er det for meg noe ulogisk, selv om det ikke er det for Torgeir Micaelsen.

Hva med landbrukssubsidier? Norge pøser jo på med milliarder av kroner der, med bl.a. den argumentasjon at det skal skje noe i distriktene. Vi må ikke glemme rammebetingelsene for de eksisterende bedriftene, altså familiebedriftene, som ofte befinner seg ute i distriktene og har gått i arv. Disse har bygd opp verdier over tid, tilegnet seg kunnskap og erfaring gjennom flere generasjoner, og ønsker gjerne å fortsette å drive bedriften på samme sted som man har gjort i flere generasjoner. Da er det ille at familiebedriften må avvikles, selges, delselges, at man må ta opp lån, eller at man får mindre overskudd til å investere videre fordi staten krever inn dødsavgift. Enda et eksempel på at man tar med den ene hånden og gir med den andre – med alt det byråkratiet dette medfører.

Jeg vil ta opp forslaget fra Fremskrittspartiet, Høyre og Venstre i sak nr. 5 og forslaget fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre i sak nr. 6.

Presidenten: Representanten Jørund Rytman har tatt opp de forslagene han refererte til.

Jan Tore Sanner (H) [12:07:28]: Arveavgiften skaper debatt, og den vekker sterke følelser. Arveavgiften betyr lite for staten, men den betyr mye for dem som rammes.

Jeg er glad for at vi har fått denne anledningen til å drøfte arveavgiften, både begrunnelsen for den, hvordan den eventuelt skal innrettes og hvordan den eventuelt gradvis kan avvikles. Selv om Regjeringen nå er i tenkeboksen med hensyn til hvordan den vil fremme sine forslag til høsten, er det viktig at Stortinget benytter muligheten til å diskutere også denne avgiften før Regjeringen legger frem sine forslag.

Høyre ser det som grunnleggende positivt at familier som har bygget opp noe gjennom et langt liv, ønsker å overlate verdier til neste generasjon. Dette er en grunnleggende verdi også i konservativ tenkning, nemlig at det er verdifullt at familier overlater noe som er i minst like god stand som det de selv overtok.

Jeg registrerer allikevel at andre ser det annerledes. Saksordfører Torgeir Micaelsen argumenterte primært når det gjelder spørsmål om arv, med at her var det økonomiske verdier som kunne realiseres. De som arver, må ikke stakkarsliggjøres, sa Micaelsen. Nei, det er jeg selvsagt enig i. Men det som er utfordringen, er at man har en arveavgift som kan bidra til å svekke grunnleggende verdier i vårt samfunn, nemlig det at en familie eller en enkeltperson bygger opp noe gjennom et langt liv og overlater det til neste generasjon.

Arveavgiften er kanskje den mest urettferdige avgiften, og den rammer også svært tilfeldig. Jeg vil i dette innlegget konsentrere meg om forslaget fra Fremskrittspartiet, Høy-

re og Venstre om å gi betinget arveavgiftsfritak ved arv av familiehytte eller barndomshjem. Grunnen til at dette forslaget er blitt særlig aktuelt, er at vi de senere år har hatt en ganske eksplosiv økning i bolig- og eiendomsprisene. I løpet av ganske kort tid har en hytte eller et hus som kostet 1,5 mill. kr, doblet seg i verdi. Med andre ord: Et hus som kostet 1,5 mill. kr, vil i dag kunne verdsettes til 3 mill. kr. Hvis en lærerfamilie arver dette barndomshjemmet, må den som andre familier betale over 400 000 kr i arveavgift. For mange vil det bety at det hjemmet man har bodd i, eller den hytta som har vært samlingspunktet for familien, selges ut av familien, rett og slett fordi man ikke har råd til å betale arveavgiften til staten.

Jeg aksepterer at Arbeiderpartiet og SV ser det annerledes, men for oss dreier dette seg primært om familieverdier, om grunnleggende verdier i vårt samfunn, og ikke primært om økonomiske verdier.

Representanten Sponheim refererte også i et tidligere replikkordskifte til den ganske dramatiske økningen som har vært i prisene på hytter ved sjøen og i fjellet. Jeg mener at det er en grunnleggende og positiv verdi i vårt samfunn at det ikke bare er de aller rikeste som har råd til å ha en hytte i Kragerø eller andre steder langs kysten eller oppe i fjellheimen på de populære stedene. Men det vil være helt utenkelig for en lærerfamilie eller for en sykepleierfamilie, til og med for en stortingsrepresentant, å kunne kjøpe en hytte på de mest populære stedene langs kysten vår i dag.

Med den arveavgiften som vi fortsatt lever med, er det min spådom at vi i løpet av ganske få generasjoner vil oppleve at det bare er de aller, aller rikeste som har råd til å beholde hytta ved sjøen eller på de mest populære stedene i fjellheimen. Det bør være et paradoks også for sosialdemokrater, som også har vært opptatt av at vanlige folk skal kunne ha mulighet til å kjøpe seg en hytte og beholde et samlingssted som har vært i familien gjennom generasjoner. Men gjennom den symbolpolitikk og retorikk som nå føres i marken, vil resultatet veldig fort bli at det bare er de aller, aller rikeste som har råd til å beholde hyttene på disse stedene. Det mener jeg bør være et paradoks også for sosialdemokrater.

Jeg registrerer at det primært er fordelingspolitiske argumenter som føres i marken. Men hvis man skrapet litt under symbolpolitikken og retorikken, vil man se at arveavgiften ikke er noe problem for de aller rikeste. De aller rikeste vil enten ha råd til å betale arveavgiften, eller så organiserer de sin virksomhet på en slik måte at de omgår avgiften. Det betyr at det er helt vanlige folk som betaler arveavgiften, og det er de som rammes av den, og ikke de aller rikeste. Så den fordelingsmessige begrunnelsen tror jeg rett og slett ikke holder, for det er ingen fordelingspolitiske argumenter som tilsier at de aller rikeste skal ha mulighet til å omorganisere sin virksomhet slik at de slipper å betale arveavgift, mens folk med helt vanlige lønninger må betale mange hundre tusen kroner hvis de arver sitt barndomshjem eller familiehytta.

Det er også grunnen til at det var en sosialdemokratisk regjering i Sverige som avvirket arveavgiften, nettopp for-

di at man hadde problemer med å se de fordelingsmessige argumentene for avgiften i dag.

Helt til slutt: Det gleder meg å registrere at de borgerlige partiene trekker i samme retning når det gjelder arveavgiften. Det er litt ulike nyanser i forslagene, men alle de fire borgerlige partiene trekker i samme retning, nemlig at man ønsker lavere arveavgift. Derimot registrerer jeg at de rød-grønne partiene spriker i alle retninger når det gjelder arveavgiften. Per Olaf Lundteigen har i Stortinget gitt klart uttrykk for følgende – og jeg vil tro at han i denne sammenheng ikke taler bare på vegne av seg selv, men også på vegne av Senterpartiet:

«Når det gjelder arveavgift og bolig som arvelater har bebodd, og bedrifter som arvinger overtar, er dette et svært viktig tema for Senterpartiet. Vi er nødt til å følge med i tida i forhold til det som kreves. Senterpartiet er ikke fremmed for å tenke i retning av betinget arveavgiftsfritak når arvinger overtar hus eller eiendom for å drive videre. Det er en fritakstenkning med betingelser som ligger Senterpartiets hjerte nær.»

Det Lundteigen her gir uttrykk for, er helt identisk med de forslag som Høyre, Venstre og Kristelig Folkeparti har fremmet i Stortinget i dag, mens Heikki Holmås fra Sosialistisk Venstreparti har argumentert sterkt for arveavgiften, ja han gir et ideologisk forsvar for arveavgiften og peker på at den kanskje bør økes i neste års statsbudsjett. Så mens Senterpartiet peker i retning av Høyre, Kristelig Folkeparti, Venstre og Fremskrittspartiet når det gjelder arveavgiften, ser vi at særlig Sosialistisk Venstreparti gir et ideologisk forsvar for denne avgiften, og snarere argumenterer for at den skal økes. Også på dette området er det rot i den rød-grønne leiren.

Lena Jensen (SV) [12:16:17]: Vår regjering har varslet at arveavgiften skal gjennomgås med sikte på å gjøre den mer rettferdig, og for å øke oppslutningen om den. Det viktigste resultatet av denne gjennomgangen bør være at arveavgiften i langt større grad enn i dag står i forhold til hvilke verdier som overføres.

Skatter og avgifter bør ikke være høyere enn nødvendig, men innkreving av skatter og avgifter er helt nødvendig for å finansiere velferdstilbudene våre, som skole, helse, omsorg, barnehager, osv. Spørsmålet er hvordan det offentlige inntekter skal hentes inn på en mest mulig rettferdig måte. Det er en lang debatt, men jeg mener det er rettferdig at personer som har vært så heldige å ha velstående foreldre, må betale en viss andel av arven til fellesskapet. Arveavgiften bør derfor ha en plass i et rettferdig skatte- og avgiftssystem.

Vi kjenner alle til eksempler på mer eller mindre vanlige mennesker som har blitt eiere av eiendommer som gjennom historiens tilfeldigheter har fått en svært høy markedspris. Ved arveoppgjør blir arveavgiften på eiendommen svært høy, og i mange tilfeller tvinges familien til å selge. Men jeg er ikke med på at det er et veldig stort problem å arve en eiendom som er mye verd. Hvis man fikk velge, ville de fleste helt sikkert sagt ja til å ta imot en slik arv, på tross av arveavgiften. Men det er heller ikke ønskelig at de flotteste områdene i landet vårt blir rene

rikingreir. Det er et tema vi er oppmerksom på. Dersom det er mulig å finne løsninger på dette som ikke åpner nye hull i arveavgiften, vil vi komme tilbake til det i gjennomgangen av den. Det er fornuftig at endringer i arveavgiften gjøres i forbindelse med en helhetlig gjennomgang.

Hvis presidenten er i den heldige situasjon at han arver en eiendom som er verdt 100 mill. kr, må han betale nærmere 20 mill. kr i arveavgift. Dersom presidenten hadde arvet den samme eiendommen, men denne gangen som en eiendel i et ikke-børsnotert aksjeselskap, ville han kun betalt skatt av ligningsverdien av eiendommen. La oss anslå den til om lag 10 mill. kr. I tillegg ville presidenten fått en skatterabatt på 70 pst. av ligningsverdien. På denne måten kan 100 mill. kr i reell arv bli redusert til 3 mill. kr før arveavgiften skal beregnes. Arver presidenten i tillegg litt gjeld, slipper han fort å betale arveavgift i det hele tatt.

Jeg er ikke tankeleser, men det aner meg at presidenten ville gjort det samme som norske rikfolk flest gjør. Han ville sørget for at han fikk arvet den nevnte eiendommen gjennom et ikke-børsnotert aksjeselskap og i praksis sluppet unna arveavgiften.

For høyresiden er ikke dette nok. De ønsker å åpne nye hull i arveavgiften som – hvis presidenten tillater det – vil være på størrelse med en låvedør. Enhver som kan plassere sin arv i en familieeid bedrift, skal ifølge høyrepartiene heretter slippe arveavgift. Sagt på en annen måte: Høyrepartiene ønsker at Norges rikeste skal slippe å betale noen form for skatt.

Vår regjering er i ferd med å foreta en systematisk gjennomgang av skattesystemet for å tette disse hullene. Vi har gjort en del med formuesskatten, der mer reell verdsetting av formue har gjort det mulig å øke bunnfradraget fra 151 000 til 350 000 kr. På den måten betales formuesskatten nå i mye større grad av dem som faktisk er rike. 300 000 flere har etter dette sluppet å betale formuesskatt, mens noen av de rikeste betaler mer enn 1 mill. kr mer i formuesskatt i år i forhold til det de gjorde i 2005.

I Dokument nr. 8:23 har forslagsstillerne beskrevet denne omleggingen av formuesskatten slik:

«Regjeringen Stoltenberg II har i alle sine budsjettforslag siden den tiltrådte, foreslått økning av formuesskatten som rammer familieeide bedrifter og norsk eierskap.»

Det er nærliggende å tolke dette som at forslagsstillerne ikke støtter vårt arbeid for å gjøre formuesskatten mer rettfærdig, men at de også på dette området ønsker at de aller rikeste i Norge skal slippe unna.

Vår regjering har varslet at en tilsvarende gjennomgang av arveavgiften står for tur. La det ikke være tvil: For SV er det et mål at denne gjennomgangen skal lede til at også arveavgiften blir mer rettfærdig. Det forslaget som ligger på bordet i dag, vil gjøre arveavgiften mer urettferdig. De borgerlige partiene fremmer nå forslag som vil gjøre Norges rikeste mennesker til nullskatteyttere.

På tross av konsekvensene det måtte ha for presidentens framtidige arv, vil jeg advare sterkt mot dette.

Hans Olav Syversen (KrF) [12:21:28]: Det var sterk retorikk i foregående innlegg. Jeg skjønnte at Kristelig Fol-

keparti var en del av høyrepartiene, men det er altså ikke nok med det. Representanten Lena Jensen må også inkludere Per Olaf Lundteigen og Senterpartiet i denne katalogen over høyrepartier som vil de rike vel og ingen andre.

Jeg tror ikke det er så enkelt, og jeg skal bruke mest tid på forslaget om betinget fritak for arveavgift ved generasjonsskifte i familieeide bedrifter, for jeg tror det er en objektiv sannhet at denne regjeringen bruker veldig lite tid på den problemstillingen som gjelder generasjonsskifte, og da særlig i de små og mellomstore bedriftene vi her snakker om. Det er nok å vise til de anbefalinger som kommer fra europeisk hold, som Norge stort sett ikke har fulgt opp.

Så prøver opposisjonen å komme med noen velmente forslag, og så avvises de ved henvisning til at man driver et arbeid med å gjennomgå arveavgiften. La oss i hvert fall håpe at den gjennomgangen tar sitt utgangspunkt i behovet for å ha et levedyktig næringsliv, og ikke i retorikken om å ta fra de rike og gi til de fattige, for dette har egentlig ikke noe med det å gjøre. Her gjelder det å sørge for et næringsliv som fungerer, ikke minst i en overgangssituasjon fra en generasjon til en annen, som skal sørge for denne velferden som vi alle skal leve av også framover. Forslaget går altså ut på at vi ønsker et betinget fritak for arveavgift ved generasjonsskifte i familieeide bedrifter, slik at det ikke blir noen arveavgift hvis neste generasjon har drevet i ti år – og altså en avskrivning på 10 pst. pr. år ved avvikling.

Det er ikke småtteri vi snakker om her. Vi anslår at vi har rundt en halv million småbedrifter i dette landet, hvorav ca. 120 000 står foran et generasjonsskifte i løpet av ganske få år. Da er spørsmålet for mange: Dersom det ikke er likviditet til å betale arveavgiften, skal vi da heller legge ned og søke oss arbeidsoppgaver på annet hold? For partier som er opptatt av næringslivet i distriktene, burde dette være en veldig viktig sak å ta fatt i, og jeg er ikke i tvil om hvor Senterpartiets hjerte her ligger. Med henvisning til dagens oppslag i Nationen, hvor det fra vårt hold er uttalt at gammel kjærlighet ruster ikke, kan jeg i hvert fall si at akkurat på dette punktet føler Kristelig Folkeparti et nært fellesskap med Senterpartiet. Og jeg oppfordrer Lundteigen til å gi noen signaler i sitt innlegg om hva han ser for seg at denne gjennomgangen av arveavgiften som nå er på trappene, skal medføre – om det skal være en omfordeling, en økning, eller om han også ser for seg at vi til næringslivets og velferdens beste søker å gi et grunnlag for små og mellomstore bedrifter som er bedre enn i dag.

Jeg anbefaler forslaget på det varmeste.

Presidenten: Presidenten oppfatter det slik at det har oppstått kjærlighet mellom representanten Syversen og representanten Lundteigen. (Munterhet i salen)

Per Olaf Lundteigen (Sp) [12:25:19]: Jeg kan, som vanlig på vegne av Senterpartiet, bekrefte at det også har vært kjærlighetsforhold mellom ulike partier hvor Senterpartiet har vært involvert. Vi har gjort våre erfaringer, og folk flest ser hvor vi står i dag. (Munterhet i salen)

Det er, synes jeg, ganske fint at Regjeringa vil gjennomføre en brei gjennomgang av reglene for arveavgift. Skatt på inntekt og formue og arveavgift henger sammen. Senterpartiet ser dette i et hele. Vår skattepolitiske linje er skatt etter evne, og vi er de fremste her i denne sal og i den offentlige debatt til å forfekte det, både som prinsipp og som praksis. Skatt etter evne gjelder for inntektsskatten. Vi står knallhardt på at dess større inntekt, dess større evne har du til å betale skatt.

Vi står for det samme når det gjelder formuesskatten. Senterpartiet er prinsipielt en klar og varm forsvarer av prinsippet om formuesskatt. Hvorfor er vi det? Jo, fordi alternativet til formuesskatt er eiendomsskatt, som opposisjonen vanligvis ikke nevner er en til de grader utbredt skatteform i andre europeiske land og i USA. I Sverige har den skapt enorm debatt, og er ikke minst et stort problem for de mange som også der prøver å skaffe seg sin egen bolig. Eiendomsskatt er en langt dårligere skatteform i forhold til evneprinsippet enn formuesskatt. Formuesskatt skal være en ekstraskatt på en arbeidsfri inntekt utover hva vi etter en samfunnsmessig vurdering mener at skattyter bør ha i økonomisk reserve for å takle livets hverdager. Tilsvarende for formuesskatt er Senterpartiet prinsipielt for arveavgift. Det refereres her til at opposisjonen er enig. Nei, opposisjonen er fundamentalt uenig. Fremskrittspartiet er prinsipielt mot arveavgift. De andre partiene er prinsipielt for arveavgift. Dermed er vi inne i en diskusjon om hvordan arveavgiften skal utformes.

Senterpartiet er for prinsippet om arveavgift. Den som arver mye, får evne til å betale mer i arveavgift. Så enkelt er utgangsprinsippet. Men som jeg sa: Nå er det viktig med en grundig gjennomgang av regelverket for arveavgiften. Prinsipielt skal omsetningsverdien legges til grunn for inngangsverdiene som brukes ved beregning av arveavgift. Dette prinsippet skaper en rekke dilemmaer som må drøftes grundig. Stor økning av markedsverdiene på personlig eide familieeiendommer, hus og fritidsboliger skaper altså grunnlag for høy og stadig høyere arveavgift, dette sjøl om avkastningen av arbeidet i familiebedriften forandres lite, eller at boverdien endres tilsvarende lite. Dette skaper dilemmaer som den rød-grønne regjeringa tar alvorlig, og som jeg hadde hatt et lite håp om at i hvert fall noen i opposisjonen kunne se på som et dilemma som en var glad for at Regjeringa går inn i. Det burde vært gått inn i for lenge siden, men det har ikke skjedd.

Vi ønsker å modernisere arveavgiftsregelverket. Arveavgift er én ting. Arveavgiftsgrunnlaget er det sentrale for beregning av arveavgiften. Arveavgiftsgrunnlaget må ikke innrettes slik at arvemottaker av familieeid, personlig næring eller tilsvarende bolig eller fritidshus av vanlig standard må selge næring, bolig eller hytte for sjøl å kunne bruke det videre. Det tror jeg er et ganske anerkjent prinsipp, som det må tenkes på.

Som sagt, arveavgift er en del av en samlet skatte- og avgiftspolitik som fordelingshensyn, næringspolitiske hensyn og vår lange tradisjon med at folk bør eie sin egen bolig av vanlig standard, og tilsvarende bør kunne få realisert sin drøm om å ha et nøkternt fritidshus, skal medvirke til å realisere.

Disse ulike hensynene må forenes i et nytt regelverk tilpasset vår tids økonomiske situasjon. Det er et viktig arbeid som her pågår. Det er viktige prinsipper som ligger til grunn. Det er viktig å endre systemet i tråd med den økonomiske situasjonen vi er inne i i dag. Jeg er trygg på at den rød-grønne regjeringa vil finne en balanse i dette. Det er veldig mange av dem som tidligere benevnte seg sjøl som ikke så bemidlede, som nå er inne i denne virkeligheten hvor en overtar eiendom som har en lav avkastningsverdi, men som andre kan være villige til å betale svært mye for. Dersom det prisnivået skal legges til grunn for arveavgiften, bryter det med hva folk flest i disse kretser anser som en rimelig og rettferdig praktisering av arveavgiften.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Ulf Leirstein (FrP) [12:32:36]: Jeg hører at representanten Lundteigen roser den moderniseringen han forventer skal komme i statsbudsjettet til høsten. Jeg har også registrert en del av de poengene som representanten Lundteigen påpeker, og som han ser fram til at det skal skje noe med.

Både Lundteigen og resten av de rød-grønne politikerne og flertallet i finanskomiteen er opptatt av hele tiden å vise til hva som skal komme til høsten. Kan representanten Lundteigen kanskje fortelle hva som etter hans syn er den viktigste saken ved moderniseringen av arveavgiftssystemet som han nå forventer at den rød-grønne regjering fremmer i statsbudsjettet nå til høsten, og som folk kan se fram til?

Per Olaf Lundteigen (Sp) [12:33:16]: Dette er en type sak der det ikke er spesielt klokt å gå svært nøye inn på hvilke endringer vi skal gjøre. Tidligere regjeringer har gjort veldig nøye rede for hvilke endringer de skulle komme med, og det førte til skattetilpasninger som ikke var heldige for den vanlige skattyter. Derfor ønsker jeg ikke å gå nøye inn på det.

Jeg har bare sagt veldig tydelig fra om at arveavgift henger sammen med inngangsverdier, og fastsettelse av inngangsverdier er sjølsagt en viktig del av de diskusjonene vi her snakker om. Her er det avgjørende å ivareta ulike hensyn. Jeg nevnte fordelingshensyn, næringsmessige hensyn og det hensyn som er helt urnorsk, vil jeg si, nemlig hensynet til at det har vært brei politisk enighet om at den enkelte skal kunne skaffe seg sin egen bolig.

Jan Tore Sanner (H) [12:34:28]: Lundteigen har tapt alle skattedebatter internt i de rød-grønne partiene. Han har tatt til orde for høyere skatt på inntekt. De rød-grønne partiene har levert store skattelettelser til dem med inn- til statsrådslønn, ingen skattelettelser til dem med lave og vanlige inntekter.

Lundteigen er mot formuesskatt på arbeidende kapital. Den rød-grønne regjering har økt skatten på arbeidende kapital. Lundteigen var også uenig i Regjeringens rederiskattforslag.

Jeg registrerer at Lundteigen i Stortinget har gitt uttrykk for at han er enig med Høyre, Kristelig Folkeparti og

Venstre om betinget arveavgiftsfritak når det gjelder hus, bolig og bedrifter, mens SV har tatt til orde for økt arveavgift. Hva er det som skulle tilsi at Lundteigen, når han har tapt alle andre skattedebatter i de rød-grønne partiene, skulle vinne i denne diskusjonen?

Per Olaf Lundteigen (Sp) [12:35:26]: Hvis representanten Sanners virkelighetsoppfatning er korrekt, er det ingen grunn for at representanten Lundteigen eller Senterpartiet vinner noe som helst framover.

Hans Olav Syversen (KrF) [12:35:48]: Da tror jeg i hvert fall representanten Lundteigen og jeg vil være helt enige om at vi får håpe at representanten Sanner ikke har rett, ellers blir det jo en traurig hverdag framover – i hvert fall for representanten Lundteigen.

Jeg vil tilbake til kjærlighetsforholdene, som jeg skjønte Lundteigen hadde ulike erfaringer med. Hvem det var myntet på, kan han kanskje ha mulighet til å si noe mer om.

Når det gjelder arveavgiften og bedrifter som går over i et generasjonsskifte, har jeg lyst til å høre om representanten Lundteigen er enig i en beskrivelse som er som følger: To generasjoner har i realiteten drevet sammen i la oss si 20–30 år, mens selskapet har stått på eldste generasjon, og det skjer et generasjonsskifte med påfølgende arveavgift, som i realiteten betyr at neste generasjon, som har arbeidet fram det hele, også må betale arveavgift for det han har vært med på å arbeide fram. Er det rimelig eller urimelig?

Per Olaf Lundteigen (Sp) [12:36:59]: Hverdagen er nå ganske trivelig, da! Det er mange gleder både i dette rom og i andre rom. Heldigvis er det en del av oss som også er ute i friluft, og der er det mye pent å arbeide med og se på.

Når det gjelder kjærlighetsforhold, kan vi nok gå nærmere inn på det. Eksempelen som representanten brukte, hvor en i én generasjon starter opp sin virksomhet når en er 30 år, og når det er gått 30 år, kommer neste generasjon og bringer den videre – de har i fellesskap opparbeidet de verdier som her gjelder, og som så skal overføres juridisk fra den ene generasjonen til den andre generasjonen – er noe av det som vi er nødt til å gå inn i, sjølsagt, for her er verdiene opparbeidet ikke av én generasjon, men av to generasjoner, og da må det avspeiles i det som videreføres. Hvordan man skal gjøre det, er ganske krevende.

Lars Sponheim (V) [12:38:13]: Jeg vil oppfordre representanten Lundteigen til å gi noen signaler om håp for dem som gjerne vil overta en familieeiendom, f.eks. en hytte ved sjøen, bygd for 30–40 år siden da det var mulig for vanlige arbeidsfolk å skaffe seg en et måls tomt ved sjøen og med stor egeninnsats sette opp en hytte. Nå står de foran et generasjonsskifte og ser ikke muligheter til å overta, fordi de ser at dette nå er en hytte som verdsettes, som man kan se av annonser i avisen nesten hver dag, til 3–4–5–6 mill. kr. Det er ikke skatt etter evne å overta en slik med arveavgift internt i familien når det ikke flyter én krone i kontantstrøm, snarere tvert

imot. Det er ikke skattetilpasning som er farlig her. Det eneste de kan gjøre, er å utsette til neste år å foreta den familieoverdragelsen.

Kan representanten Lundteigen gi et signal om at det er hans syn som vil vinne fram, og ikke det synet SV har gitt uttrykk for her i salen i dag?

Per Olaf Lundteigen (Sp) [12:39:20]: Som jeg sa, har vi vært innom det temaet vi snakker om her, også i forbindelse med inntektsbeskatning av hus og hytter. Der har jeg litt erfaring med hvordan de debattene har gått, og hvordan de går.

Situasjonen til de menneskene som overtar nøkterne hus og nøkterne hytter, blir trukket fram her. De må ivaretas, samtidig som de som overtar hus og hytter som ligger langt utover hva som er nøkternt, skal ivaretas gjennom samme regelverk – enten det gjelder inntektsbeskatning, eller det gjelder arveavgiftsbeskatning.

Partiet Venstre var av dem som gikk til bakholdsangrep på det som i min forrige periode var forslaget til boligbeskatning. Dersom vi hadde fått til den boligbeskatningen den gangen, hadde det vært mulig å få til en svært gunstig beskatning av de nøkterne boligene, husbankboligene, samtidig som man hadde fått en beskatning av det som var utover det. Det ble torpedert, og det var svært negativt.

Jan Tore Sanner (H) [12:40:37]: Når jeg påpekte at Lundteigen hadde tapt alle skattekampene så langt, var det i håp om å gi Lundteigen noen argumenter for å vinne den neste diskusjonen. Jeg beklager at Lundteigen da ble grepet av tungsinn og så pessimistisk på neste runde. Jeg vil likevel tenne et nytt håp, for Lundteigen har, som vi har referert til tidligere i dag, gitt et anslag hvor han peker på en retning, nemlig at når en generasjon overtar, enten det er en bedrift, familiehytta eller barndomshjemmet, og driver det videre, så bør det være et betinget arveavgiftsfritak for det.

Er dette forslag som Senterpartiet vil stå fast ved og slåss for å få gjennomslag for i den videre budsjettprosessen? Eller er det slik som man kanskje kunne få inntrykk av i det forrige replikksvaret, nemlig at man allerede har gitt opp i utgangspunktet? Jeg registrerer jo at det i den offentlige debatt er Heikki Holmås som først og fremst setter dagsordenen i retning av å øke arveavgiften.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [12:41:47]: Senterpartiet har ikke gitt opp. Senterpartiet fører en linje i denne sal og utenfor, og det som er sagt fra vår side, det står fast. Det er ikke trukket tilbake. Vi står på den linjen: Gjør din plikt, krev din rett! Vi står på balansen mellom de ulike hensyn som vi her skal prøve å ivareta. Hvis partiet Høyre ville gå om bord i en mer nøktern diskusjon omkring dette, hadde kanskje mulighetene for at man kunne komme fram til nødvendige renoveringer av ordningene – som ville være en fordel i den situasjonen vi er oppe i – vært bedre. Så håpet er der, det kan jeg bare berolige representanten Sanner med.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Lars Sponheim (V) [12:42:53]: Først til representanten Lundteigens replikkordskifte og innlegg. Han brukte noen begreper om inntektsskatt på hus og hytter i sin svarreplikk til meg som gjør at jeg tror det er nødvendig at representanten Lundteigen oppdaterer seg på regelverket vårt. Meg bekjent ble loven om fordelsskatt på egen bolig, som var en inntektsskatt, avviklet av den forrige regjering. Så det er altså ikke en inntektsskatt på hus og hytter lenger, takket være den forrige regjering.

Så kom representanten Lundteigen med en påstand om at Venstre hadde torpedert forsøket på å lage et annet takstsystem for bolig og hytter som var til behandling midt på 1990-tallet, for over ti år siden. Den nåværende finansminister var for øvrig også med på den behandlingen, og var nok i så fall med på å torpedere det minst like mye. Så vidt jeg kan huske, var realiteten den at mindretallsregjeringen fra Arbeiderpartiet gav opp å få et slikt nytt system. Finansdepartementet slet med å forholde seg til de signalene man fikk fra saksordfører Lundteigen den gangen, om at det skulle være tomtestørrelser så store at det var plass til et vedlad og plass til en harebikkje, og Finansdepartementet hadde problemer med å omsette dette til skattelovgivningen. Det er vel rettere å si at hele problemstillingen kokte vekk i kålen, enn at noen bidro til å torpedere den. De historiske tilfældighetene som ligger i disse verdissetingene, ligger som kjent fortsatt fast.

Til de to forslagene vi har til behandling i dag, kan man si at de iallfall bidrar til å reise spørsmålet om arveavgift. Etter mitt og Venstres syn, og etter forslagsstillernes syn, synes det å være åpenbare urimeligheter ved dagens arveavgiftsregime, og de to forslagene fanger to helt ulike sider ved arveavgiftsregimet som veldig mange opplever som urettferdig. Det er ikke ved få middagsbord rundt omkring i norske familier dette i disse dager er et stort tema, et tema til fortvilelse, fordi det er så mange eiendommer som familiene eier som de ønsker skal forbli i familien og kunne ha en mulighet til fortsatt å eie, noe arveavgiften gjør veldig problematisk.

Når det gjelder spørsmålet om overtakelse av familieeiendommer, hus eller hytte, er det i grunnen bare å si at det slår meg nesten hver dag når jeg blar i annonsesidene i avisene, hvor mange nye og flotte eiendommer som stadig kommer til salgs. Mange av dem er selvsagt til salgs fordi man ønsker å realisere store verdier. Det må være helt all right. Da må det også være helt all right, så lenge vi har en arveavgift, å gå inn på den store kontantstrømmen som da flyter, og drive inn en arveavgift. Men det er dessverre en god del som selges fordi man ikke ser seg råd til å ta vare på familiestedet, enten det er hus eller hytte. Vi snakker kanskje svært ofte om hytter ved sjøen som har fått veldig verdiøkninger, fordi det ikke lenger er mulig å ta mange av de flotte arealene i bruk til hyttebygging.

Etter at dette forslaget ble lagt fram, etter at hele denne problemstillingen ble reist, er det få andre saker som jeg føler har truffet en nerve ute hos folk, enn akkurat denne saken. Jeg har fått ufattelig mange brev fra folk som i sin fortvilelse har klippet ut annonsen for sin eiendom – svært ofte en veldig flott tomt ved sjøen der det står en ganske enkel hytte – som har fått en enorm takst. De skulle gjer-

ne ha beholdt eiendommen, og i sin fortvilelse sender de en kopi og sier at dette er noe de tvinges til, fordi de ikke har råd til å betale arveavgift, eventuelt løse ut søsken, for fortsatt å kunne ha en slik eiendom i familien. Det er bakgrunnen for dette forslaget. Det er også bakgrunnen for å gå denne grenseoppgangen mellom eiendommer som faktisk realiseres, selges, slik at det blir en stor kontantstrøm å henge en avgiftsbetaling på, og eiendommer som man rett og slett har et ønske om fortsatt skal være et samlingspunkt for familien, og som det ikke skal realiseres én krone fra.

Dette er reelt. Jeg ønsker ikke å stakkarsliggjøre noen som helst. Det er det ikke grunnlag for i vårt vellykkede samfunn. Men det er veldig mange som på 1950-, 1960- og 1970-tallet var i stand til, som jeg har nevnt i et par replikker, å skaffe seg den type eiendommer, eiendommer som hele tiden har vært i bruk i familien, og som man fortsatt ønsker å ha i familien, men som det nå blir vanskelig å ta vare på, på grunn av dette.

Jeg har en fortid og en barndom i Østfold. Jeg er veldig godt kjent i skjærgården i Østfold, ikke minst på Hvaler, der jeg forstår at statsministeren har sitt ferieparadis. På den øya og på mange andre øyer på Hvaler var det på 1950- og 1960-tallet veldig greit for helt alminnelige arbeidere å skaffe seg flotte tomter. Jeg har kontakt med mange av dem ennå. Jeg vet at det er mange av dem som nå står midt oppe i et generasjonsskifte, som tvinges til å selge disse eiendommene, selv om de ikke ønsker det. Det er enkle hytter som de ofte har bygd selv, men med tomter som gjør at de verdsettes til mange millioner kroner. Det er disse vi ønsker å treffe med dette forslaget. Det vil overraske meg veldig om ikke minst Regjeringens største parti også får mange henvendelser om at man må prøve å ha en grensegang mellom den type familieeiendommer og andre eiendommer der det realiseres store penger.

Man kan også gjøre den samme refleksjonen når det gjelder barndomshjem eller bolighus. Her ligger det kanskje en annen type urettferdighet. Det gjelder dem som er så uheldig å ha barndomshjemmet sitt i Oslo. De står i en ualminnelig mye mer vanskelig situasjon for å få lov til fortsatt å bo i og overta barndomshjemmet, med samme begrunnelse, enn mange av dem som har barndomshjemmet sitt langt utenfor Oslo. Mens et barndomshjem som man ønsker å overta og fortsatt bo i, og dermed ikke realiserer noen pengestrøm som det knyttes arveavgift til, kan komme opp i mange millioner kroner her i Oslo, er det slik at det i min hjemkommune knapt er mulig å se at det kan selges et hus for over 1 mill. kr. Dermed vil arveavgift aldri være et problem knyttet til et barndomshjem. Her ligger det en åpenbar geografisk diskriminering. Men realiteten er ikke annerledes. Man ønsker å overta og fortsatt bo i det hjemmet der man er født og oppvokst. Det synes jeg man i sentrale strøk, og ikke minst her i Oslo, hvor boligeiendommer er noe helt annet enn i andre deler av landet, burde være litt opptatt av. Man gjør det liksom umulig å ha et barndomshjem her i Oslo, det skal være et kommersielt omsetningsprodukt, mens alle vi andre utover i landet kan få lov til å forholde oss til barndomshjemmet og til og med se oss i stand til å beholde det.

Så er det det andre forslaget, som på mange måter rei-

ser helt andre problemstillinger, og knyttes andre verdier til. Det er å gjøre det mulig å ta vare på kanskje den mest stabile og viktige eierform vi har for de minste bedriftene i dette landet, nemlig familiebedriftene. Man kunne hatt en stor og sikkert opprivende debatt med dagens regjering om eierskap i næringslivet i det hele tatt. Jeg er av den oppfatning, og partiet jeg er en del av, er av den oppfatning, at det er helt avgjørende og har en egen verdi at man tar vare på det private, norske, langsiktige eierskapet. Det mest private og det mest langsiktige tror jeg er knyttet til familiebedriftene, særlig de bedriftene som går gjennom generasjoner. Det er grunnkjernen i norske bedrifter, enten det er norske gardsbruk, butikker eller veldig mange andre typer familiebedrifter. Vi vet at vi i Norge nå står overfor veldig mange generasjonsskifter i denne type bedrifter, slik som det for øvrig er ellers i Europa. Vi ser at andre land i Europa kanskje har større oppmerksomhet på og en tydeligere politikk om at man ønsker å gjøre det mulig for denne type familiebedrifter å forbli i familien og ikke samles opp av kapitalinteresser, store kjeder som ønsker å overta dem. Dette gjelder om ikke landbruksbedrifter så i hvert fall butikker osv. Det burde være en egenverdi. Dette forslaget er kanskje ikke det avgjørende og største i den sammenheng, men ett viktig bidrag og et viktig verdisignal om at man ønsker at familiebedrifter fortsatt, så langt det er mulig, skal forbli i familiene.

Så til slutt litt om prosessen videre. Selv om de forslagene som kunne ha fått flertall i dag, ikke legger opp til å endre reglene, men legger føringer for det som Regjeringen skal komme tilbake til, sender de noen tydelige verdisignaler på dette området. Jeg tror likevel at det at man behandler dette, og at det har fått oppmerksomhet utenfor denne sal og utenfor det politiske miljø, også legger et press på Regjeringen og finansministerens arbeid med disse arveavgiftsspørsmålene og andre arveavgiftsspørsmål fram mot statsbudsjettet for 2009. Jeg håper folk ser besøkelsestiden sin når det gjelder det som nå skjer. Senterpartiet og representanten Lundteigen har varslet, så langt jeg kan tolke ham, at her skal det komme forslag som går i retning av det som forslagsstillerne har lagt fram. Det bør det knyttes forventninger til. Folk bør bruke anledningen framover, også velgere til de rød-grønne partiene, og legge press på den prosessen som er. Jeg tror det er viktig. Jeg tror også at denne debatten kan ha bidratt til at mange vil engasjere seg framover. Det er å håpe.

Det hadde vært fristende på en dag som denne å dra opp en debatt om det rød-grønne rettferdighetsprinsipp. Jeg synes det er interessant når det fra SV-hold varsles om at det skal bli et rettferdig system. Jeg frykter litt det rød-grønne rettferdighetsprinsipp, hva det vil innebære. Men den debatten tror jeg ikke vi skal ta siste dag før påske, men kanskje vi vil måtte ta den når statsbudsjettet for 2009 og det såkalte rettferdige arveavgiftssystemet legges fram.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [12:53:32]: Jeg gjentar det jeg sa: Venstre var med på å torpedere det nye takserings-systemet og -reglene i 1996. Det var takseringsregler som

det ble flertall for i Stortinget mellom Arbeiderpartiet og Senterpartiet. De bygde på tekniske verdier, ikke omsetningsverdier – altså det som representanten Sponheim nå hyller, og som han den gang gikk mot. Systemet ble vedtatt i Stortinget. Det ble ro, og det var ansats til håp i mange rekker. Dessverre ble det ikke realisert.

Venstre i regjering – hva er det for noe? Jo, en tok vekk inntektsskatten på bolig og beholdt fulle fradrag på gjeldsrenter – altså et elegant brudd på symmetrien ved at inntekter og utgifter i forhold til samme skatteobjekt må ses samlet. Men de mange som må leie bolig, får ikke fradrag for husleie i sin inntekt. Spørsmålet er: Er Venstres leder fornøyd med et slikt system?

Lars Sponheim (V) [12:54:39]: Jeg synes at grunnen til Lundteigens gjennomsyrede bitterhet kommer klart fram når vi nå hører at det er behandlingen av liknings-takstene for 12 år siden som fremdeles henger ved. Men nå har altså Lundteigen full anledning til å gå til sin egen regjering og gjøre noe med dette. Det som da var, forstår jeg, en avklart politikk mellom Senterpartiet og Arbeiderpartiet, har man full anledning til å gjennomføre. Så får vi se om det blir applaus for det rundt omkring.

Så var jeg overrasket over at representanten Lundteigen går til angrep på det forhold at fordelsbeskatningen er fjernet, og at det er fradrag for renter. Det betyr at vi kanskje har enda større grunn til å grue oss til høsten, hvis det er slik at Senterpartiet nå vil slåss for å gjeninnføre fordelsskatten på bolig og hytter og begrense fradragsretten for renter. Da har folk med vanlige, enkle boliger virkelig grunn til å frykte Lundteigen. Piskeslaget over norske bygder kan bli ganske stygt hvis dette blir politikken til høsten.

Torgeir Micaelsen (A) [12:55:50]: Jeg får gå imellom her og ta et annet poeng først.

Når det gjelder forslaget som omhandler arv av familieeiendommer, påløper det proveny på 800–900 mill. kr – Finansdepartementets tall. Det er jo en betydelig andel av det totale beløpet vi drar inn på arveavgift hvert eneste år. Er det sånn å forstå at vi kan forvente at Venstres leder og Venstre vil forsvare arveavgiften som avgift prinsipielt? Og hva er grunnen til at partier som ønsker at folk skal få lov til å velge selv, går inn for dette? Jeg er klar over at mange kanskje må velge å selge fordi man ikke har råd til å betale avgift. Da bør man kanskje se på systemet, slik at man i større grad kan verne om dem som har – skal vi si – mer midlere verdier som går til arv, og legge mer på dem som arver store beløp. Kan vi forvente støtte fra Lars Sponheim og Venstre for forsvar av arveavgiften som system, men i en annen form enn den foreligger i dag? Eller vil han avvikle hele ordningen som den er i dag?

Lars Sponheim (V) [12:56:53]: Venstre i dag har ingen programformulering om å fjerne arveavgift, og jeg vil ikke forskuttere de politiske prosesser som skal være rundt disse tingene framover. Men vi vil i alle fall bidra til et hva jeg vil kalle mer rettferdig avgiftssystem, nemlig at avgiften i så fall knyttes til faktiske kontantstrømmer,

salgsverdier som det er mulig å betale skatt av, og ikke til eiendommer som bare blir i familien, og hvor det ikke er en eneste krone i omsetningsbeløp, man må ta opp lån osv. for å kunne ta vare på eiendommen. Et provenyanslag på 800–900 mill. kr vil jo alltid være på usikkert grunnlag, for en vet ikke hvor mange som faktisk vil realisere en sånn arv eller beholde det i familien. Men uansett synes jeg dette er en så viktig verdi at jeg er villig til å prioritere det.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [12:57:48]: Det er interessant. Partiet Venstre har ikke avklart om en er for eller mot arveavgift nå eller i en konstellasjon seinere – partiet som hevder å være sosial-liberalt. Den sosiale siden ser ikke ut til å være særlig framherskende, når en i det hele tatt diskuterer om en skal ha arveavgift eller ikke.

Men det som gjorde at jeg tok replikk, var dette med fastsettelsen av arveavgiftsgrunnlaget. Representanten Sponheim pratet i store ord om verdiene på boliger i by kontra bygd. Årsaken til at det kommer fram, er at det sjølsagt henger sammen med omsetningsverdiene. Jeg forstår det ikke annerledes enn at Sponheim prinsipielt både i denne sammenhengen og i andre sammenhenger har gjort seg til talsmann for omsetningsverdiene, og da får det nettopp de konsekvenser som han selv benevner som uheldige. Men samtidig inngår fradrag for husleie ikke i Venstres system.

Lars Sponheim (V) [12:58:54]: La meg først få si at det er avklart. Venstre har ingen programformulering om å fjerne arveavgift, men vi er veldig for en mer rettferdig arveavgift, særlig i de tilfellene hvor man ikke selger slik at det blir noen kontantstrøm å betale avgift av, men man tar vare på det som er – etter Venstres syn iallfall – en langsiktig verdi, nemlig at familier skal kunne sitte i generasjoner på familieeiendommer. Jeg forstår at det kan settes spørsmålstegn ved hva Lundteigen og Senterpartiet mener om det etter dagens debatt. Det vil høsten kunne avklare.

Så vil jeg også gjøre det veldig klart at Venstre er for å beholde rentefradraget for lån bl.a. til hus og hytte. Jeg forstår at Lundteigen også i denne debatten har klart å skape usikkerhet om hva som vil skje med det framover.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til replikk.

Svein Flåtten (H) [13:00:02]: Jeg skal i mitt innlegg konsentrere meg om forslaget som gjelder generasjonsskifte i bedrifter. Men la meg først få rette opp en inkurie i opposisjonspartiens merknad, nemlig der hvor vi skriver om den rentefrie avdragsordningen over syv år, og om at flertallsregjeringen har stoppet den. Det har de ikke, og det må rettes opp. Det har ikke vært vår hensikt å legge sten til byrden for regjeringspartiene – det er nok å ta av allikevel, for å si det på den måten – i denne saken.

Det som blir litt borte i debatten her, er at bakgrunnen for dette er at av tre norske bedrifter er familiebedrifter – små og mellomstore. De står for 40 pst. av verdiskaping

og arbeidsplasser. 97 pst. av alle disse bedriftene har under 20 ansatte. Det betyr at disse bedriftene hvert 25.–30. år skal startes på nytt, med en ny generasjon.

Vi hyller ofte nye ideer, innovasjon, ufødte bedrifter og gründervirksomhet. Vi etablerer investeringsfond osv. Dette er honnørord som vi dyrker. Vi burde også ha omsorg for den fortsatte verdiskapingen i bedrifter som er i god gjenge, som gjennom mange år har bevist at de har livets rett. Det vi diskuterer her i dag, er jo faktisk at disse bedriftene vil vi belaste med en ekstra skatt på opptil 20 pst. av verdiene for å kunne fortsette. Da er det ikke uten grunn at Europa-kommisjonen anbefaler medlemslandene å bruke like mye ressurser på generasjonsskifter som på nyskaping. Antagelig burde det vært brukt mer, fordi utgangspunktet ved generasjonsskifter er så mye bedre, så mye nærmere vellykkede forretningsprosjekter enn ved nyskaping. Det burde vært stimulanser i stedet for beskatning.

Det er en rekke eksempler på at små og mellomstore bedrifter – store også, for den saks skyld – gjennom generasjonsskifter gjennomgår store endringer når det gjelder produktutvikling, innovasjon og produktivitet. Dette er endringer som krever store ressurser og minner veldig mye om nyetablering. Derfor er det synd at man bagatelliserer størrelsen på provenyene her. Dette gjelder enkeltbedrifter, og ikke minst kommer det til å gjelde svært mange i tiden som kommer. Flertallspartiene skriver i sine merknader at regelverket er så gunstig at man mener at det man kaller arvinger og andre gavemottakere, rett og slett får en lav avgiftsbyrde. Jeg tror mange i bedriftene vil betakke seg for å bli betegnet som gavemottakere.

Saksordføreren sa at det er godt å være bedriftseier i Norge. Under høringen i denne saken, som det for øvrig var svært stor interesse for, fikk vi høre nokså klart fra en tredjegenerasjons hotelleier hvordan dette fungerer. Enten bruker man veldig store ressurser over veldig lang tid for å tilpasse seg, eller så får man en ekstraregning på dette. Da er det litt synd at vi har fått ikke en næringspolitisk debatt i forbindelse med dette, men en fordelingspolitisk debatt.

Representanten Lundteigen utfordrer Høyre og opposisjonspartiene til å ta alvorlig de dilemmaene som regjeringspartiene tar alvorlig her. Det dilemmaet han beskriver, er hvordan bedrifter skal fungere videre i et generasjonsskifte når man må betale arveavgift på verdiene. Jeg har lyst til å si til Lundteigen at det er derfor vi har fremmet dette forslaget. Representanten Lundteigen kan bare stemme for det.

Det som er problemet i saken, er formuleringen om at man skal gjøre arveavgiften på generasjonsskifteområdet mer rettferdig, og at man vil øke oppslutningen om den. Dette beskriver representanten Lundteigen som et dilemma, på samme måte som vi gjør det. Vi har tatt ansvaret for det og fremmet dette forslaget. Men saksordføreren sier, med klar adresse til generasjonsskifte i bedrifter, at store verdier skal beskattes mer. Det er helt opplagt at det ofte er relativt store verdier i bedrifter. Representanten Jensen fra SV går enda lenger. Hun sier kort og godt at det er rettferdig at bedriftene betaler mer – punktum.

Det store problemet her er at man har gjort en næringspolitisk debatt, altså en debatt om å legge til rette for næringslivet, til en fordelingspolitisk debatt. Der føler jeg at det er et stort sprik i Regjeringen. Jeg føler også at det norske næringslivet, som sitter og lytter til denne debatten, ville være tjent med at det kom en avklaring – ikke en avklaring med hensyn til detaljene i budsjettet som kommer til høsten, men i hvert fall en avklaring av i hvilken retning man vil gå.

Carl I. Hagen hadde her overtatt presidentplassen.

Statsråd Kristin Halvorsen [13:05:59]: Det var litt snakk om frisk luft her i stad. Det er vel kanskje noen hver som nå ønsker at denne debatten snart skal ta slutt, og at det skal bli mulig å få seg litt frisk luft i påskeferien. Jeg kan allikevel ikke dy meg for å komme med noen bemerkninger knyttet til denne diskusjonen.

For det første må jeg si at jeg i stor grad deler et resonnement som representanten Sanner kom med om et slags verdikonservativt oppdrag, men som jeg ser på som et viktig samfunnsoppdrag og et viktig personlig oppdrag, nemlig å overlate til neste generasjon noe som er i like god stand eller har like stor verdi som det man overtok fra generasjonen før. Det synes jeg gjelder både for det man eventuelt har ansvar for i familien, og for samfunnet som sådant.

Hvis vi skal ha et samfunnsperspektiv på det, er en av de viktige verdiene i vårt land at vi har et samfunn med forholdsvis mye mindre forskjeller mellom folk enn det man har i veldig mange andre land. Å klare å holde det fordelingsperspektivet i alle skattedebatter og hvordan vi innretter samfunnet vårt, er viktig. Vi vet at arv er en kilde til ytterligere ulikhet. Det er et viktig utgangspunkt når man deltar i denne debatten.

Siden alle nå har vært innom alle hyttene sine og alle boligene sine og alle sine private erfaringer, skal jeg ikke gå helt inn i det. Men det er klart at sånn som verdier i det norske samfunnet nå er fordelt, er en viktig grunn til at det på boligmarkedet i pressområdene, særlig kanskje på mindre leiligheter, har vært en betydelig kostnadsøkning i løpet av de siste årene, at foreldregenerasjonen til mange nyetablerere, i 50-årene, som har arvet fra sine foreldre, ikke har bruk for å benytte arven selv, men har lagt den inn i boliger til sine egne barn, og dermed vært med på å drive opp prisene. Sånn kan man si at formue fordeler seg videre til neste generasjoner.

Selv om det ikke skal være noen grunn til å spekulere i spørsmålet om hvorvidt systemet med rentefradrag står til debatt, er det et viktig poeng som representanten Lundteigen har, at på dette området er det dyrt å være fattig. For hvis man aldri er i den posisjon at man kan få seg et banklån, og aldri er i den posisjon at man har noen foreldre å arve, er man der at man må bo og betale husleie og ikke oppnår noen subsidier i samfunnet. Veldig mye av det vi nå ser av formue og arv, er bygd opp også gjennom betydelige skattesubsidier, som rentefradraget faktisk betyr.

Arveavgift, formuesskatt, rentefradrag – hele den dis-

kusjonen – handler om fordeling i det store bildet, men også om fordeling mellom generasjoner. En kan godt si at rentefradraget er en måte å låne i første generasjon på, og så er det gjennom formuesskatten og arveavgiften man må betale tilbake noe av de subsidiene man har fått.

Når det gjelder verdien på boliger og hytter, som har akselerert i mange av de største pressområdene, er det klart at det er en utfordring for alle arveoppgjør. Først og fremst er det en utfordring hvis søsken skal kjøpe ut hverandre. Da snakker vi om helt andre problemstillinger enn ved å betale en mindre arveavgift, tross alt. Men det er helt opplagt utfordringer knyttet til det.

Jeg har veldig vanskelig for å dele resonnementet i forhold til å overta et barndomshjem som representanten Sponheim og andre var innom. For uansett vil det være sånn at hvis man kan overta en bolig ut fra hva som er arveavgiften, har man en betydelig rimeligere bolig enn om man skulle kjøpe seg inn på et marked. Så la oss nå nansere debatten noe.

Det jeg imidlertid ikke kan forstå, er at det forslaget som er lagt inn om arveavgift knyttet til hytter og boliger som man beholder, skulle føre til noen større rettferdighet i forbindelse med arveoppgjør enn det som jeg mener er alternativet, nemlig at man må lage et mer rettferdig system for den arveavgiften vi har, med økte bunnfradrag og rimeligere fordeling. Man kan jo bare tenke seg alle eksemplene på folk som, la oss si, arver et hus i Oslo, men som aldri kommer til å flytte dit, og skal dele med søsken og er tvunget til å selge. De skal da betale full arveavgift. Men de som bor tvers over gata, kan bare flytte inn og ikke betale arveavgift. Det er jo en kø av urimeligheter i den diskusjonen, hvis man først mener man skal ha en arveavgift, som da vil oppstå.

Jeg er opptatt av at vi for arveavgiften skal gjøre noe som går i samme retning av det som vi har gjort når det gjelder formuesskatten. Vi har nemlig gjort store endringer i formuesskatten som har betydning for vanlige folk som ikke har all verdens med verken penger i banken eller boligformue. Det er over 300 000 mennesker som nå slipper å betale formuesskatt i forhold til det det var da vi overtok regjeringsmakten, og ca. halvparten av dem er pensjonister. Det er 890 000 personer som har lavere formuesskatt nå enn før, fordi vi har redusert formuesskatten. I tillegg har vi gjort det sånn at ektepar – det var det enighet om, det får jeg si – har hvert sitt bunnfradrag. Så det er altså gjort betydelige endringer for å få til en mer rettferdig formuesskatt. Det er etter de samme linjer jeg mener at vi må tenke når vi diskuterer arveavgiften videre. Noe mer i detalj enn det har jeg ikke tenkt å gå, fordi alle skattespørsmål er av den typen at de som har mest midler, er kjappe på banen og raske til å tilpasse seg.

Så hadde representanten Sanner og andre diverse visitter til representanten Lundteigen, som om det riktige bildet av vår regjerings skattepolitikk er at representanten Lundteigen og Senterpartiet aldri når fram. Det inntrykket vil jeg bare avkrefte umiddelbart, og særlig på disse områdene. Det vi har gjort i forhold til bedrifter når det gjelder generasjonsskifte og disse sju årene i utsettelse som vi har innført, er ett eksempel på et initiativ som kom

fra Senterpartiet. Jeg samarbeider gjerne med representanten Lundteigen og har mange interessante diskusjoner med ham om hvordan vi skal klare å få til et stadig mer rettferdig skattesystem.

Og så må jeg si – en liten visitt til slutt til representanten Sanner: Det er nesten utrolig noen ganger å høre hva man tillater seg i skattedebatter. Jeg vet ikke om representanten har så lang hukommelse at han husker hvilken skattereform som tidligere finansminister Foss la fram, og hva slags skatteletter det var på toppen av inntektene i det forslaget. Jeg minner gjerne Høyre om det. Det var en doubling i forhold til det som faktisk ble innført, i tillegg til at man ønsket å fjerne formuesskatten – to grep som hadde ett utfall, nemlig betydelig økte forskjeller og mest til dem som har mye fra før. Jeg er glad for at vi går motsatt vei.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Ulf Leirstein (FrP) [13:14:57]: Det kunne vært spennende å være flue på veggen i de framtidige samtaler som finansministeren skal ha med Per Olaf Lundteigen, men vi får jo se hva som kommer ut av det.

Arveavgiften er altså en av de mest upopulære avgiftene vi har her i kongeriket, og det er ganske interessant at flertallet, regjeringspartiene, i sine merknader i innstillingen faktisk sier at man er klar over at det er svakheter ved dagens utforming, og at det man skal gjøre i budsjettet i høst, går noe i retning av å gjøre arveavgiften mer rettferdig, for å øke oppslutningen om den. Aller først lurerr jeg på: Ser finansministeren for seg at man skal lage et provenynøytralt system av dagens arveavgift, altså ønsker man fortsatt å ta inn like mye arveavgift som man gjorde for 2007–2008? Eller ser man for seg at man med de endringene man skal gjøre, faktisk skal kutte i arveavgiften? Hvordan ser finansministeren for seg at man skal klare å øke oppslutningen om arveavgiften, når så mange mennesker anser den som så urettferdig?

Statsråd Kristin Halvorsen [13:16:05]: Jeg har ikke tenkt å gi noen detaljer om hva slags skatteendringer vi kommer til å komme med for 2009. En viktig grunn til det er jo at de ikke er ferdigbehandlet, og at statsbudsjettet ikke legges fram før i oktober. Jeg kan imidlertid bekrefte at vi jobber for å heve bunnfradragene i arveavgiften, og jeg ser ikke for meg at summen av arveavgift økes, så man trenger ikke å gå rundt og skremme noen med det. Men hvordan vi akkurat lager skatteopplegget for neste år, skal jeg komme tilbake til.

Så må jeg si at hvis man er opptatt av folk flest, burde man også være opptatt av dem som aldri har noen arv i sikte, og som aldri har fått noe gratis fra noen generasjon før seg, for vi vet at ulikhet i formue og mulighet til å arve kommer til å øke ulikhetene i samfunnet framover. Det er mange, særlig mange unge – jeg har truffet mange av dem i Oslo – som har gått på visning etter visning, og som ikke har foreldre som kan stampe opp en million eller to og hjelpe dem til en førstegangsetablering, og som ser hvor stor virkning dette har på samfunnsfordelingen.

Jan Tore Sanner (H) [13:17:29]: Jeg konstaterer at finansministeren primært er opptatt av de økonomiske sidene ved arveavgiften og i mindre grad ser de verdier og de sterke følelsene som knytter seg til å kunne beholde barndomshjem og familiehytta i familien. Når det gjelder arveavgiften, konstaterer jeg også at de borgerlige partiene trekker i samme retning, nemlig ønsket om redusert arveavgift, mens de rød-grønne partiene spriker i alle retninger. Mens SVs representant Lena Jensen sa at det er rettferdig at bedrifter betaler mer arveavgift, og representanten Heikki Holmås leverer et ideologisk forsvar for arveavgiften og gjerne ønsker den satt opp, trekker representanten Lundteigen i stikk motsatt retning, idet han sa i Stortinget: «Senterpartiet er ikke fremmed for å tenke i retning av betinget arveavgiftsfritak når arvinger overtar hus eller eiendom for å drive videre.»

Hvilken av disse retningene er finansministeren enig i? Er hun enig med SVs representanter, som ønsker høyere arveavgift, eller med Senterpartiet, som ønsker lavere avgift?

Statsråd Kristin Halvorsen [13:18:37]: Jeg er veldig glad for å få dette spørsmålet, for det er ingen i SV som har sagt at det er et mål for oss at arveavgiften som sådan skal bli høyere. Det som er målet for oss, er at vi skal ha en mer rettferdig innretning av arveavgiften, som jeg jo selv nå har vært inne på mange gode begrunnelser for. Det er en retning som alle tre regjeringspartiene er helt enige om.

Når det gjelder spørsmålet om generasjonsskifte, og kanskje særlig på bedriftssiden, mener jeg at det er en problemstilling som man må ta hensyn til når man diskuterer arveavgift og hvordan en skal få til et rettferdig system. Så her er det to ting som må avveies, nemlig fordelingshensyn og hvordan man kan sikre at veldig mye av det som er norske småbedrifter, og som er familieeide bedrifter, har rimelige rammebetingelser. Så det er på dette området, som det er på veldig mange områder, litt ulike hensyn som skal avveies, og det har vi klart å gjøre før, og det kommer vi til å klare å gjøre igjen.

Lars Sponheim (V) [13:19:46]: Finansministeren drar nok i sitt innlegg opp en bredere skattedebatt enn det som i og for seg ligger i de to forslag som er til behandling i dag. Men jeg har lyst til å minne om – og det er i og for seg det betryggende under dagens regjering – at det er to forhold som ligger fast når det gjelder skatt. Det er at skattereformen ligger fast, og det er at skattenivået pr. 2004 skal ligge fast. SV var vel utenfor skattereformen, men dette gjør jo at den retorikken vi hører om, skatt etter evne, tolket som økt progresjonsskatt på inntekt, ikke er mulig, så sant de to forholdene skal ligge fast. Derimot er det mulig å ta ut sin legning på formuesavgift og arveavgift, og det er det jeg frykter kan bli tilfellet.

Mitt spørsmål er knyttet til følgende: Ser finansministeren at enkle familiehytter bygd og skaffet for en billig penge kommer opp i svimlende beløp, og at arveavgift, gjerne sammen med deling mellom søsken, kan føre til at slike hytter blir solgt, noe man egentlig ikke har et øns-

ke om? Og ser hun også at nettopp det at slike eiendommer blir solgt, fører til at mange rikfolk får tak i flotte eiendommer som ellers ikke ville vært til salgs?

Statsråd Kristin Halvorsen [13:20:51]: Jeg ser at dette er en problemstilling, men jeg kan ikke forstå at vi kan løse den gjennom det forslaget som bl.a. representanten Sponheim har kommet med her i dag, uten å innføre betydelig større urettferdighet mellom dem som f.eks. uansett skal selge en hytte man arver, og dem som eventuelt ønsker å overta en hytte som man har mulighet til å arve. Så jeg tror at veien å gå for at folk skal få større muligheter til å sitte med familiehytter som kan ha fått en betydelig større verdi, er gjennom økte bunnfradrag i arveavgiften, for jeg kan ikke skjønne annet enn at resultatet man får ved å gå fram på et annet vis, vil gjøre urettferdigheten mye større.

Så må jeg si at det er vel kombinasjonen her som ofte er det som er folks store utfordring. For hvis man skal kjøpe ut søsken, har det en mye høyere prislapp enn det arveavgiften til syvende og sist egentlig utgjør, og så er det arveavgiften som blir knaggen for folks frustrasjon.

Christian Tybring-Gjedde (FrP) [13:22:04]: Statsråden har en merkelig oppfatning av hva rettferdighet innebærer. Likhet ser ut til å være selve mantraet – jo likere, jo mer rettferdig. Helt uavhengig av hvordan disse verdiene er opparbeidet, eller hvordan familien har ervervet disse eiendommene, er likhet selve mantraet – da er det rettferdig. Helt likt – helt rettferdig, det er det Kristin Halvorsen står og sier på talerstolen hver gang hun er i denne sal. Det er Fremskrittspartiet grunnleggende uenig i. Er det rettferdig å skattlegge folk rett og slett fordi de har verdier? Er det rettferdig å skattlegge verdier som er skattlagt tidligere, og eventuelt hvor mange ganger skal man skattlegge? Det er mine spørsmål til statsråden.

Statsråd Kristin Halvorsen [13:22:54]: Ja, det er rettferdig å ha et skattesystem som betyr at man betaler skatt etter evne. Formue og verdier som ikke nødvendigvis er lønnsinntekt eller kapitalinntekt, har også med evne til å betale skatt å gjøre. Det er ikke slik at de med de største formuene og de største verdiene her i samfunnet er de som bidrar mest til statskassen i forhold til hva de faktisk har. Derfor vil det alltid være en utfordring for oss å sørge for at vi streber mot et mer rettferdig skattesystem.

Så synes jeg at representanten Tybring-Gjedde nå viser Fremskrittspartiets fordelingsprofil veldig klart. Det er klart at det forslaget fra Fremskrittspartiet om å fjerne formuesskatten er det samme som å gi de 100 rikeste menneskene i Norge 7 mill. kr i skattelette hvert eneste år. – Jo, det har jeg tall på, så det er ikke noen grunn til å riste på hodet av det. – Fordelingsprofilen på det man foreslår når det gjelder skatt ellers, betyr at man måker store deler av det vi i dag forvalter i fellesskap, til de rikeste menneskene i Norge.

Svein Flåtten (H) [13:24:11]: Jeg synes finansministeren har vært avklarende i denne debatten. Hun har sagt at

endringene vil bestå i å forhøye bunnfradragene. Det skal være provenynøytralt, og jeg oppfatter det også slik at hun vil se nærmere på å ta dette igjen ved å endre arveavgiften på eierskap og på norske bedrifter.

Det er det som veldig mange har vært engstelige for har ligget i denne formuleringen om at det skal komme mer rettferdighet inn. Rettferdigheten skal da – finansministeren får avkrefte det hvis jeg har oppfattet det feil – ligge i at norsk eierskap skal avgiftsbelegges høyere, kort og godt. Det er det jeg har fått ut av debatten så langt.

Statsråd Kristin Halvorsen [13:25:08]: Representanten Flåtten har jo ikke dekning i noe av det jeg har sagt, for å trekke noe slikt ut av denne debatten. Det representanten Flåtten har dekning for, er vårt ønske om å heve bunnfradragene i arveavgiften. Så har jeg sagt at jeg ikke ser for meg at samlet proveny fra arveavgiften skal økes, men jeg har ikke bundet meg til at vi skal holde forslagene innenfor en provenynøytral ramme, eller til noe i diskusjonen om hvordan vi skal beskatte det som er arv i forbindelse med næring. Jeg tror representanten Flåtten får holde seg til det jeg har sagt, hvis han skal delta i denne debatten videre framover, og det er et veldig klart signal om at vi ønsker å gjøre innretningen av arveavgiften mer rettferdig, men intet mer enn det. Det finnes det gode grunner for. Men til sjuende og sist har jeg lyst til å si at vi vet at det som dreier seg om eiendom, er veldig ulikt fordelt. Det er summen av formuesskatt og arveavgift, sammen med et rettferdig skattesystem elles, som kan gjøre at vi i sum kommer ut med rettferdighet.

Presidenten: Replikordskiftet er over.

Flere har ikke bedt om ordet til sakene nr. 5 og 6. (Votering, se side 2553)

Etter at det var ringt til votering, uttalte

presidenten: Stortinget skal votere i sakene nr. 1–6.

Votering i sak nr. 1

Presidenten: Under debatten er det satt fram i alt ni forslag. Det er

- forslag nr. 1, fra May-Helen Molvær Grimstad på vegne av Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre
- forslagene nr. 2–8, fra Ulf Erik Knudsen på vegne av Fremskrittspartiet
- forslag nr. 9, fra Trine Skei Grande på vegne av Venstre

Presidenten gjør oppmerksom på at forslag nr. 1, fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre, foreligger i en berikttet utgave på representantenes plasser.

Det blir votert over forslag nr. 9, fra Venstre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om en mer teknologisk oppdatert og sosial måte å finansiere en allmennkringkaster på enn dagens lisens.»

Votering:

Forslaget fra Venstre ble med 87 mot 6 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 13.33.00)

Presidenten: Det voteses så over forslagene nr. 2–8, fra Fremskrittspartiet.

Forslag nr. 2 lyder:

«Pilar 3 punkt b: NRK skal bidra til å styrke norsk språk, identitet og kultur. En stor andel av tilbudet skal ha norsk forankring og speile norsk virkelighet. NRK skal ha et tilbud for minoriteter.»

Forslag nr. 3 lyder:

«Pilar 3 punkt c: NRK skal formidle kunnskap om, og speile mangfoldet i det norske samfunnet. NRK skal skape arenaer for debatt og informasjon.»

Forslag nr. 4 lyder:

«Pilar 3 punkt d: NRKs tilbud skal i hovedsak bestå av norskspråklig innhold. Begge de offisielle målformene kan benyttes.»

Forslag nr. 5 lyder:

«Pilar 3 punkt g: NRK skal formidle og produsere norsk musikk og drama. NRK skal formidle norsk film og stimulere det norske filmmiljøet.»

Forslag nr. 6 lyder:

«Pilar 4: NRK skal gi et tilbud i tråd med forbrukernes ønsker.»

Forslag nr. 7 lyder:

«Pilar 5: NRK oppsplittes og selges i deler, på en slik måte at virksom konkurranse oppnås og kulturpolitiske mål ivaretas.»

Forslag nr. 8 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om gradvis avvikling av ordningen med fjernsynslisens.»

Votering:

Forslagene fra Fremskrittspartiet ble med 72 mot 21 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 13.33.21)

Presidenten: Det vil så bli votert over forslag nr. 1, fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre. Forslaget lyder i endret form:

«Pilar 3 punkt i: NRK skal gjenspeile Norges kristne og humanistiske kulturarv og mangfoldet av livssyn i det norske samfunnet.»

Votering:

Forslaget fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre ble med 48 mot 45 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 13.33.41)

Komiteen hadde innstilt:

St.meld. nr. 6 (2007-2008) - NRK-plakaten «Noe for alle. Alltid» - vedlegges protokollen.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 2

Presidenten: Under debatten har Karin S. Woldseth satt frem fire forslag på vegne av Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre.

Forslag nr. 1 lyder:

«Forankring til sted legges ikke til grunn som kriterium for knutepunktstatus.»

Forslag nr. 2 lyder:

«Kriteriet om festival hvert år erstattes med krav til kontinuerlig drift i et omfang egnet til å fylle rollen som faglig knutepunkt innenfor sin sjanger.»

Forslag nr. 3 lyder:

«Knutepunktfestivaler må stå fritt til å søke andre offentlige tilskuddsordninger til utvikling av sine prosjekter.»

Forslag nr. 4 lyder:

«Knutepunktinstitusjonene forutsettes å tilpasse sine vedtekter slik at valg av styremedlemmer kan skje uten offentlig innblanding.»

Votering:

Forslagene fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre ble med 48 mot 45 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 13.34.26)

Komiteen hadde innstilt:

St.meld. nr. 10 (2007-2008) - om kriterium for knutepunktstatus og vurdering av gjennomføring av knutepunktoppdraget - vedlegges protokollen.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 3

Presidenten: Det vil bli votert over forslag fra stortingsrepresentant Ulf Erik Knudsen på vegne av Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre oversendt fra Odelstingets møte 26. februar 2008. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen komme til Stortinget med en årlig rapport om de økonomiske forhold i Norsk Tipping.»

Votering:

Forslaget fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre ble med 49 mot 44 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 13.35.12)

Votering i sak nr. 4

Presidenten: Det vil bli votert over forslag oversendt fra Odelstingets møte 28. februar 2008. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen utrede og fremme for Stortinget forslag om endring i barneloven § 30 i tråd med intensjonen i Dokument nr. 8:31 (2007-2008) - representantlovforslag fra stortingsrepresentantene Trine Skei Grande, Odd Einar Dørum, Gunvald Ludvigsen og André N. Skjelstad.

Regjeringen bes samtidig vurdere om det er behov for å klargjøre og eventuelt forsterke barns vern mot fysisk avstraffelse i straffeloven. Regjeringen bes legge fram lovforslag i løpet av høsten 2008/våren 2009.»

Presidenten antar at Fremskrittspartiet ønsker å stemme imot forslaget.

Voteringstavlene viste at det var avgitt 51 stemmer for forslaget og 40 stemmer mot forslaget.

(Voteringsutskrift kl. 13.35.44)

Eirin Faldet (A) (fra salen): Jeg ber om at vi får en ny avstemning.

Presidenten: Er det noen som er villige til å innrømme at de har stemt feil? – Det var mange! Fremskrittspartiet har med andre ord ikke 40 representanter i salen, det blir først etter neste valg! (Munterhet i salen)

Da tar vi voteringen om igjen.

Votering:

Forslaget ble bifalt med 63 mot 25 stemmer.

(Voteringsutskrift, kl. 13.36.49)

Votering i sak nr. 5

Presidenten: Under debatten har Jørund Rytman satt frem et forslag på vegne av Fremskrittspartiet, Høyre og Venstre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen fremme forslag for Stortinget om å innføre endringer i arveavgiften som medfører at den som arver en bolig eller fritidsbolig og selv tar denne i bruk, slipper å betale arveavgift, men at avgiften først utløses dersom boligen selges. Stortinget ber Regjeringen ved utformingen av reglene vurdere praktiske begrensninger på antallet eien-

dommer som kan overdras innenfor denne ordningen.»

Det vil bli votert alternativt mellom dette forslaget og innstillingen fra komiteen.

Komiteen hadde innstilt:

Dokument nr. 8:21 (2007-2008) - representantforslag fra stortingsrepresentantene Jan Tore Sanner og Lars Sponheim om betinget fritak for arveavgift ved arv av familieeiendommer - vedlegges protokollen.

Votering:

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslaget fra Fremskrittspartiet, Høyre og Venstre ble innstillingen bifalt med 54 mot 38 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 13.37.41)

Votering i sak nr. 6

Presidenten: Under debatten har Jørund Rytman satt frem et forslag på vegne av Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen fremme forslag for Stortinget om å innføre en rett til arveavgiftsavskrivelse over 10 år ved generasjonsskifte i familieeide bedrifter. Hvis bedriften avvikles innenfor en tiårsperiode, skal det svares en arveavgift som er redusert med en tidel for hvert år bedriften har vært drevet videre.»

Det vil bli votert alternativt mellom dette forslaget og innstillingen fra komiteen.

Komiteen hadde innstilt:

Dokument nr. 8:23 (2007-2008) - representantforslag fra stortingsrepresentantene Jan Tore Sanner, Ingebrigt S. Sørfohn og Lars Sponheim om betinget fritak for arveavgift ved generasjonsskifte i familieeide bedrifter - vedlegges protokollen.

Votering:

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslaget fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre ble innstillingen bifalt med 51 mot 42 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 13.38.36)

Sak nr. 7*Referat*

Presidenten: Det foreligger ikke noe referat. Dermed er dagens kart ferdigbehandlet.

Presidenten vil benytte anledningen til å ønske alle representanter, tilsatte og andre som har sitt virke i Stortinget, en riktig god påske.

Forlanger noen ordet i henhold til forretningsordenens § 37 a før møtet heves? – Møtet er hevet.

Møtet hevet kl. 13.39.
